

**Tehran Novruzda
Azərbaycana
gəlmək
istəyənlərə
verginə
artırdı -
45 dollar**

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 mart 2018-ci il Cümə № 60 (6949) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

VI Qlobal Bakı Forumu başladı

Üç gün davam edəcək mötəbər tədbirə dövlət başçıları və hökumət rəhbərləri, beynəlxalq təşkilatların öndərləri, tanınmış ictimai-siyasi xadimlər qatılıblar

yazısı səh.5-də

"Rusiyada vəziyyətin pisləşməsi bizim üçün məqbul deyil" - deputat

yazısı səh.9-də

Dörd paytaxtı təmsil edən nazirlərdən mühüm razılışma

yazısı səh.4-də

Qoşulmama Hərəkatında 7 il - qazancımız nə oldu?

yazısı səh.7-də

Ağ Evdə "partlayan" İran "bombası" - əks-sədası Bakıda da eşidiləcək

yazısı səh.8-də

Binəli Yıldırım "Afrindən sonra Qarabağ əməliyyatı" barədə danışdı

yazısı səh.4-də

Valyutadəyişmə məntəqələrinin açılmamasının 3 mühüm səbəbi

yazısı səh.10-də

Rus silahı ilə müharibədə qalib gəlmək mümkündürmü?

yazısı səh.12-də

"Qafqazın ən xoşbəxt ölkəsi bizik" hesabatına reaksiyalar

yazısı səh.14-də

Rəsi-zadə bu gün Milli Məclisdə hesabat verəcək

yazısı səh.2-də

Bakıda iki dəhşətli intihar

yazısı səh.14-də

İRƏVANIN İŞGAL ORTAĞINA ABS-DAN SƏRT TƏPKİ - ERMƏNİLƏR PUTİNİN BAKI VƏDİNƏ İNANMIRLAR...

Dövlət Departamenti "Krim qaytarılmayınca, sanksiyalar qalacaq" dedi, bəs işğal altındakı Dağlıq Qarabağ?; Bakıya silah satışı ilə bağlı Rusiya rəsmisinin bəyanatı isə İrevanda istehza doğurdu - səbəb; erməni politoloq: "Rusiya bizimlə oyun oynayır, Moskvaya o vaxt inanardıq ki..."

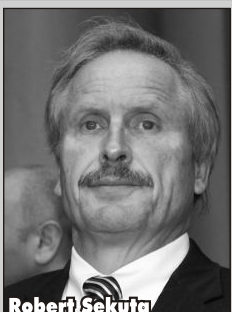
musavat.com
Toğrul İsmayıl

yazısı səh.7-də

DTX Bakıda orqan mafiyasının üzvlərini tutdu - sensasion əməliyyat

Azərbaycanda neçə illərdir fəaliyyətdə olan cinayətkar şəbəkənin əməlləri; itkin düşən 9 min azərbaycanlının neçəsi orqan mafiyasının qurbanıdır?

yazısı səh.13-də

Robert Sekuta

**ABS səfirinin
qəfil geri
çağırılmasının
pərdəarxası**

yazısı səh.9-də

**Şahmar Mövsümov
niyə Beynəlxalq
Banka rəhbər
gətirildi?**

yazısı səh.3-də

Abid Şərifov

**Sabiq
məmurdan
Abid Şərifova
Bayıl ittihamı**

yazısı səh.4-də

Birinci vitse-prezident Binəli Yıldırım ilə görüşüb

Azərbaycanın birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva martın 15-də Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırım ilə görüşüb. Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırımın Bakı Forumunda məzmunlu çıxışına görə minnətdarlıq edən birinci vitse-prezident ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin nümunəsi olduğunu, Azərbaycanda bu münasibətlərə böyük hörmətlə yanaşıldığını bildirdi.

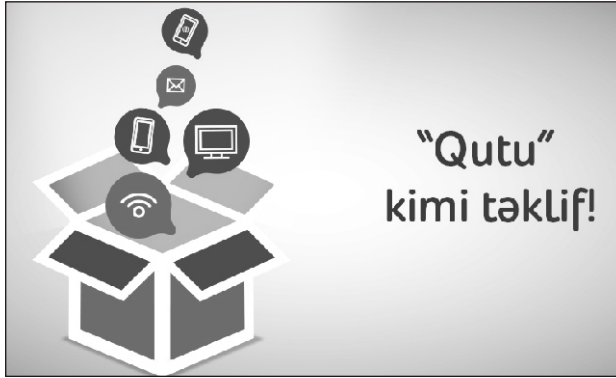
Azərbaycan və Türkiyənin bir-birini beynəlxalq qurumlarla dəstəklədiyini qeyd edən Mehriban Əliyeva Azərbaycan xalqının və dövlətinin bu dəstəyi hər zaman duyduğunu və yüksək qiymətləndirdiyini vurğulayıb.

Türkiyənin baş naziri VI Qlobal Bakı Forumuna dəvətə görə təşəkkürünü bildirərək Azərbaycanın Türkiyə üçün qardaş və dost ölkə olduğunu bildirib. "Azərbaycan və Türkiyə bir millət, iki dövlətdir", - deyən Binəli Yıldırım qardaşlıq münasibətlərinin ildən-ilə daha da möhkəmləndiyini vurğulayıb.

Dövlət büdcəsinə yenidən baxıla bilər

Milli Məclisdə bu ilin dövlət büdcəsinə yenidən baxıla bilər. Bu barədə Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Ziyad Səmədzadə deyib.

Komitə sədri qeyd edib ki, dövlət büdcəsinə yenidən baxılması birinci rübün nəticələrindən asılıdır. Mayda büdcəyə yenidən baxıla bilər.

Optik internet, rəqəmsal TV və mobil rabitə xidmətləri bir "Qutu" da

"Nar" istifadəçilərin xərcləri və vaxtına qənaət etmək imkanı verən "Qutu" təklifini yenilədi. "Qutu" özündə ev üçün fiber-optik internet, rəqəmsal TV və mobil rabitə üçün ölkədaxili bütün istiqamətlərə danışıq dəqiqələri təqdim edən, mobil internet xidmətlərini birləşdirən unikal təkliftir.

22 AZN-dən başlayan yenilənmiş "Qutu" paketlərinə tarifdaxili dəqiqə bonusları əlavə olunaraq ölkədaxili bütün istiqamətlərə zənglər üçün 1000 dəqiqəyədək danışıq, 3 GB-dək mobil internet və sürəti 40 MB-dək olan optik internet təqdim edilir. "Basic" paketinə daxil olan TV kanallarının sayı 200-dək artırılıb və 40 HD kanal əlavə edilmişdir. Yenilənmiş "Qutu" paketlərindən yararlanmaqla istifadəçilər artıq rabitə xərclərinə 70%-dək qənaət edə bilərlər.

"Qutu" təklifi hər bir istifadəçiyə ona uyğun olan paketi seçmək imkanı yaradır. Yenilənmiş təkliflərdən yararlanmaq, əhatə dairəsi haqqında məlumat almaq və onlayn sifariş üçün qutu.nar.az ttp://www.qutu.nar.az saytına daxil olmaq kifayətdir. Qeyd edək ki, "Qutu" təklifi "Nar" və "CityNet" provayderi tərəfindən təqdim olunur. "Qutu" Azərbaycanın rabitə bazasında optik internet, rəqəmsal TV və mobil rabitə xidmətlərinin bir paketdə təqdim edildiyi ilk təkliftir.

"Azerfon" şirkəti 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilib. "Nar" ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi irsinin çağdaş həyatla bağlılığını rəmzi olaraq seçilib. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsinin abunəçilərinin istifadəsinə verib. Mobil operator şəbəkə keyfiyyətinin davamlı təkmilləşdirilməsi strategiyası çərçivəsində səs keyfiyyətinin nəzərəcarpacaq dərəcədə artımını və səs təmiz ötürülməsini təmin edən "HD-Voice" (High Definition Voice) xidmətini təqdim edib. "Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 93%-ni əhatə edir və 6500-dən artıq baza stansiyası ilə 2 milyondan çox abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli xidmət göstərir.

Prezident İlham Əliyev bir neçə ölkənin dövlət başçısı ilə görüşdü

Prezident İlham Əliyev martın 15-də Moldova Respublikasının Prezidenti İqor Dodonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Moldova Prezidenti İqor Dodonun VI Qlobal Bakı Forumunda iştirakının önəmini qeyd edib.

Moldova prezidenti VI Qlobal Bakı Forumuna dəvətə görə dövlət başçısına minnətdarlığını bildirib. Tədbirin önəmini qeyd edən Moldova prezidenti forumda ölkəsinin ilk dəfə təmsil olunmasını məmnunluqla vurğulayıb. İlham Əliyevin Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin üzvü Mladen İvaniç ilə görüşü olub.

Söhbət zamanı VI Qlobal Bakı Forumunun mədəniyyətə diqqətini diqqətə çatdırıb və əməkdaşlığa verdiyi töhfə vurğulanıb. Görüşdə iki ölkə arasında əməkdaşlıq əlaqələrindən məmnunluq ifadə olunub. Azərbaycan prezidenti Ma-

kedoniya prezidenti George İvanovla görüşüb. Prezidentlər Bakıda və müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində görüşlərini məmnunluqla xatırladıblar.

Azərbaycanın dövlət başçısı Albaniya prezidenti İllir Meta ilə görüşüb.

Prezident İlham Əliyev martın 15-də İran İslam Respublikasının xarici işlər naziri Məhəmməd Cavad Zərifin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin yeni müavini təyin edilib

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin yeni müavini təyin olunub.

APA-nın məlumatına görə, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə Faiq Maqəd oğlu Quliyev komitə sədrinin müavini təyin edilib.

F. Quliyev buna qədər "SOCAR Energy Georgia" MMC-də marketing və beynəlxalq əlaqələr bölməsinin rəisi vəzifəsində çalışıb.

Qeyd edək ki, bununla da komitənin sədr müavinlərinin sayı üçə çatıb.

Milli Şura martın 17-nə təyin edilmiş mitinqdən imtina edib

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti (BŞİH) Milli Şuranın martın 17-də mitinq keçirməsi ilə bağlı müraciətə cavab verib.

BŞİH-in ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Zaur Ramazanov APA-ya bildirdi ki, mərya akasiyanın martın 17-də keçmiş "Məhsul" stadionunda keçirilməsinə razılıq verib.

AXCP Gənclər Təşkilatının sədri İlham Hüseyn isə APA-ya martın 17-də mitinq keçirməyəcəklərini bildirdi: "Biz martın 10-na mitinq təyin edəndən sonra Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə müraciət etdik. Ancaq iki gün sonra əgər martın 10-na razılıq verilməzsə, hər ehtimala 17-si üçün də müraciət etdik. Martın 10-na razılıq verildiyi üçün artıq 17-si mitinq keçirməyəcəyik".

Qeyd edək ki, Milli Şura martın 17-də keçmiş "Məhsul" stadionunda mitinq keçirmək üçün BŞİH-ə müraciət edib.

Hərbi təlimlər yeni mərhələdə

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin təsdiq etdiyi plana əsasən keçirilən genişmiqyaslı təlimlərin döyüş atışlı mərhələsi keçirilib. MN-dən verilən məlumata görə, bu mərhələdə qoşunlar şərti düşmənin hücumunun qarşısının alınması, onun atışla tələfata uğradılması, əks-zərbə endirməklə müdafiənin əlverişli hədlər üzrə bərpə olunması və genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatının keçirilməsi tapşırıqlarını yerinə yetirib.

Mürəkkəb dağlıq relyef və radioelektron mübarizə, həmçinin təlimlərin niyyəti ilə müəyyən edilmiş digər xarakterik xüsusiyyətlər şəraitində keçirilən təlimlərdə qoşunların müasir ümumqoşun əməliyyatlarının keçirilməsinin müxtəlif üsullarının icrası üzrə bacarıq və vərdişləri praktiki olaraq təkmilləşdirilib, qoşunların və idarəetmə sistemlərinin qarşılıqlı əlaqədə effektiv tətbiqi həyata keçirilib.

Müxtəlif təlim poliqonlarında yeni silah sistemlərinin də istifadəsilə motoratçı və tank bölmələri, raket və artileriya qurğuları, zenit-raket kompleksləri, təyyarə və helikopterlər döyüş atışları, praktiki raket buraxılışları və bombalama icra edib.

Səhra komanda məntəqəsində olan müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov təlimlərə cəlb edilən rəhbər heyətin qoşunları idarəetmə bacarığını, hərbi qulluqlarının döyüş tapşırıqlarını icra etmə qabiliyyətini yüksək qiymətləndirib, təlimlərdə peşəkarlıq nümayiş etdirmiş zabit və əsgərlərin təltif edilməsi haqda göstəriş verib.

1 milyon saxta aksiz markası sərhəddə tutuldu

Gömrük əməkdaşları külli miqdarda saxta aksiz markasının Azərbaycanın gömrük sərhədindən keçirilməsinə cəhdin qarşısını alıblar. Dövlət Gömrük Komitəsindən verilən məlumata görə, Tovuz Gömrük İdarəsinin "Sınıq Körpü" gömrük postunda Türkiyədən Azərbaycana gələn "Mercedes-Benz" markalı, 34UG2028 nömrə nişanlı sənişin avtobusunun sürücüsü köməkçisi Azərbaycan vətəndaşı Səbuhi Ramiz oğlu İsmayilov gömrük nəzarətinə "sellofan rulon" adı altında 4 ədəd çanta bəyan edib.

Həmin çantalar müvəqqəti saxlanmaq üçün müvafiq qaydada "Sınıq Körpü" gömrük postunun anbanına təhvil verilib. Lakin sonradan daxil olan məlumat əsasında, çantalara hal şahidlərinin və çantaların gömrük nəzarətinə təqdim edən vətəndaşın iştirakı ilə baxış keçirilib.

Nəticədə hər bir çantada 50 rulon olmaqla, cəmi 200 rulon, hər bir rulonda isə 5 min ədəd olmaqla, cəmi 1 milyon ədəd - üzərində "Azərbaycan Respublikası", "Daxili istehsal", "Alkoqollu içkilər" sözləri yazılmış aksiz markaları aşkar edilib.

Ədliyyə Nazirliyinin Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzi aşkar edilən aksiz markalarının saxta olduğunu müəyyən edib.

Rəsi-zadə bu gün Milli Məclisdə

hesabat verəcək

Martın 16-da Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçiriləcək. İclasda Nazirlər Kabinetinin 2017-ci ildəki fəaliyyəti haqqında hesabatı müzakirə olunacaq.

Hökumətin hesabatını baş nazir Artur Rəsi-zadə təqdim edəcək.

Erməni politoloqdan

sərsəm açıqlama: "İlk zərbə Yevlağa vurulmalıdır"

"Rusiyada indi hər şeydə tənzimləndir, təkərrübün sənayesində başqa. Buna görə də Dugin, Proxanov, "ermənilər" Kurginyan, Mirzəyan Putində öz arzularını görüblər, onu dəstəkləyiblər və balaca Stalin əldə ediblər". Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə İrəvanda dərc olunan "Lragir" nəşrinə erməni politoloqu Levon Şirinyan danışdı.

O hesab edir ki, Putinin qələbə çalacağı təqdirdə Rusiyada avtoritarizm güclənəcək, daxili çəkişmələr şəraitində isə Rusiya avantaüraya əl atıb, bunun üçün də ən rahatı Qarabağ münasibətidir. "KTMT təmsilçisinin "Ermənistan xalqı əmin ola bilər ki, KTMT onun köməyinə gələcək, lakin Qarabağ KTMT-nin məsuliyyəti sahəsinə aid deyil" bəyanatına mən məhz bu kontekstdə yanaşıram".

Erməni ekspert bildirib ki, Azərbaycan zirehli texnikasını təlimlərə təsadüfən çıxarmayıb və hərbi müdaxiləni də istisna etmir. "Dünya ictimaiyyəti, aprel müharibəsində olduğu kimi, bizim müdafiəmizə qalxmıyacaq".

Daha sonra erməni ekspert "hər bir pozuntu zamanı zərbə vurmağa" çağırıb. "İlk hesablaşma mərkəzi Yevlaxdır. Əgər Yevlağa zərbə vurulsay, Azərbaycanın onurğası sınıra. Biz buna hazır olmalıyıq. Bundan başqa, Ermənistan qabaqcıllıq müharibə metodlarını tətbiq etməlidir, bildirməlidir ki, təlim zamanı tanklar sərhədə 5 km-dən az məsafəyə yaxınlaşsalar, zərbə endirəcəyik. Bizim belə hücumumuz var", - erməni politoloqu əminliklə bildirib.

Lavrov Xəzər dənizinin statusu barədə danışıq

Xəzər dənizinin statusu barədə konvensiya bu il imzalanacaq. Bunu Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov bəyan edib.

Nazir bildirib ki, konvensiya bu il Qazaxıstanda keçiriləcək beşinci sammit zamanı imzalanacaq.

"Dekabr ayında Moskvada Xəzər dənizinin XİN rəhbərləri toplandı və bu konvensiyanın bütün maddələri razılaşdırıldı. Hazırda hər üç ölkənin dilində olan mətnlərin tutuşdurulması prosesi gedir".

Martin 15-də əməkdar incəsənət xadimi, ustad aşıq Dədə Şəmşirin anadan olmasının 125 illiyinə həsr olunmuş "Aşıq Şəmşir-saz, söz bayramı" adlı tədbir keçirilib. Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında keçirilən mərasimin təşkilatçısı Azərbaycan Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Azərbaycan Aşıqlar Birliyi olub. Tədbirdə yüzlərlə Şəmşirsevərlə yanaşı, Milli Məclisin deputatları, nazirlər, komitə sədrləri də iştirak edib. Aşıqlar Birliyinin sədri Məhərrəm Qasımlı Dədə Şəmşir və onun yaradıcılığı haqqında geniş məlumat verib. Ustadın Azərbaycan aşıq sənətinə, poeziyasına, mədəniyyətinə verdiyi töhfələrdən söz açıb.

Ustad aşıq Dədə Şəmşirin şeirləri, qoşmaları, təcnisləri tanınmış aşıqlar, incəsənət adamları tərəfindən səsləndirilib.

Eyni zamanda Dədə Şəmşir haqqında iştirakçılara ətraflı məlumatlar verilib. Bildirilib ki, XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəllərində formalaşan Kəlbəcər ədəbi mühiti Dədə Şəmşirle yaşıdır.

Qocayev Şəmşir Qurban oğlu 1893-cü il martın 15-də Kəlbəcər rayonunun Dəmirçidam kəndində Qurban Məşədi Məmmədali oğlunun ocağında dünyaya göz açıb, sənətin ilk sirlərini də atasından öyrənib. Sonralar Aşıq Ələsgərdən və Təcnis Alıdan çox şey əxz edib. 1915-ci ildən özü sərbəst şəkildə elin toy-düyünlərində iştirak etməyə başlayıb. Məclisdən-məclisə, toydan-toya yetkinləşib, sənətkar kimi tanındıqca el-obada sevilib. Aşıq Şəmşirin bütövlükdə saz-söz aləmində daha da tanınması və məşhurlaşması, istedad və qabiliyyətinin üzə çıxması xalq şairi

Səməd Vurğunun Kəlbəcər ziyarəti ilə sıx bağlı idi. 1955-ci il kəlbəcərçilər və Aşıq Şəmşir üçün xüsusilə yaddaqalan olub. Belə ki, həmin ilin avqust ayında Səməd Vurğun Kəlbəcəre - "İstisna" sanatoriyasına müalicəyə gəlib. Ayın 5-də Boyaqlı Turşsuyunda şairlə aşığın görüşü təşkil edilib. El arasında sayılıb-seçilən aşığın şairlə görüşə dəvəti təsadüfi deyildi. Ömrünün son vaxtlarını yaşayan Səməd Vurğun həmin tarixi görüşdə bədahətən "Xoş gəldin" rədifli qoşması ilə salamlayan aşığın şirin avazından, sehrli sənsindən sonra şair sanki ağıllarını, azar-bezarını unudub. "Kazbek" siqaretinin qutusu üzərinə "Aşıq Şəmşir, Dəlidağdan keçəndə..." misrası ilə başlayan "Məni" rədifli şeirini yazaraq o zaman rayonun prokuroru işləyən, el şairi Paşa Salahlıya verib deyir ki, bunu saxla, axşamki görüşdə oxuyaram.

Həmin gün rayon mədəniyyət evində şairlə görüşün sonun-

Aşıq Şəmşirin "Şeirlər" adlı ilk kitabı 1959-cu ildə "Akademiyaya" nəşriyyatı tərəfindən buraxılıb. Sonralar müəyyən fasilələrlə ustad sənətkarın "Qoşmalar", "Seçilmiş əsərləri", "Dağ havası", "Şeirlər", "Öyüdlər" və s. kitabları işıq üzünə görüb. Həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş "Aşıq ürəkli şair, şair ürəkli Aşıq Şəmşir" (Osman Sarıvəlli), "Saxla izimi, dünya" (Məmməd Aslan), "Dədə Şəmşir yaddaşlarda" (Qənbər Şəmşirşiroğlu), "Dədə ocağı" (Məhəmməd Nərimanoğlu), "Sən dağ-

Dədə Şəmşir 1980-ci il fevralın 10-da 87 yaşında dünyasını dəyişib.

Dədə Şəmşir taleyi üzünə gülən sənətkar olsa da, özündən sonra onun ədəbi irsi ermənilər tərəfindən yandırılaraq məhv edilib, həm də bir neçə dəfə. Yaşayıb, yazıb-yaratdığı Ağdaban kəndi erməni vandalları tərəfindən odlara qalanıb. 1992-ci il aprelin 7-dən 8-nə keçən gecə ermənilər qəfil hücum edərək Ağdabanı ikinci Xocalıya çevirdilər. İşğal zamanı ustadın nadir əlyazmaları, çoxlu

87 il yaşayayan ölməz ustad

Dədə Şəmşirin 125 illiyi yüksək səviyyədə qeyd olundu

da söz Aşıq Şəmşirə verilir. Bir neçə saat öncə bulaq başında şairin söylədiyi "Məni" qoşmasından ruhlanaaraq "Səni" rədifli şeiri ilə səhnəyə çıxan aşıq Şəmşir "El havası" üstündə oxuyub.

Aşığın bu çıxışı S.Vurğunun elə vəcdə gətirib ki, səhnəyə qalxaraq onu bağrına basıb və sədəfli sazını öpüb. Məhz həmin məclisdə S.Vurğun aşığa dədəlik tituluna layiq olduğunu bildirib. Bundan sonra o, Dədə Şəmşir kimi tanınıb.

1957-ci ildə Aşıq Şəmşir Azərbaycan Yazıçılar İttifaqına üzv qəbul edilib. Həmin il ustad həm də "Əməkdar incəsənət xadimi" fəxri adına layiq görülüb. Dədə Şəmşirin yaradıcı əməyinə yüksək qiymət ilk dəfə mərhum dövlət başçısı Heydər Əliyev tərəfindən verilib. Ustad 80 illiyi ilə əlaqədar 1973-cü il tarixində "Şərəf nişanı" ordeni ilə təltif olunub. Ustadın yubileylərinin döv-

lət başçısının sərəncamları ilə keçirilməsi, əlbəttə, Azərbaycan aşıq ədəbiyyatına verilən ən yüksək qiymətdir.

lardan ayrılmadın", "Sazımız ağılayır dağlar başında", "Arı çiçəyə gələr" (Cəmilə Çiçək) kitabları nəşr edilib.

sayda çap edilməmiş əsərləri yandırılıb məhv edilib.

□ **Etibər SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsavat"

Şahmar Mövsümov niyə Beynəlxalq Banka gətirildi?

Beynəlxalq Bank rəhbərliyində sensasion dəyişikliyin pərdəarxası

Beynəlxalq Bankın rəhbərliyində sensasion dəyişiklik baş verib. Belə ki, Dövlət Neft Fondunun icraçı direktoru Şahmar Mövsümov Beynəlxalq Bankın rəhbərliyinə gətirilib. Martın 14-də "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin (ABB) səhmdarlarının növbəti ümumi yığıncağı keçirilib. Yeni fəaliyyət mərhələsinə qədəm qoymuş bankın idarə edilməsində bəzi dəyişikliklərlə bağlı iclasda bir sıra qərarlar qəbul olunub, Müşahidə Şurasının tərkibi yenidən formalaşdırılıb. ARDNF-in icraçı direktoru Şahmar Mövsümov bankın Müşahidə Şurasının sədri, maliyyə nazirinin müavini Emin Hüseynov, iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahil Babayev və ABB-nin İdarə Heyətinin (İH) sədri Xalid Əhədov Müşahidə Şurasının (MS) yeni üzvləri təyin olunublar.

Bankın İdarə Heyətinin sədri vəzifəsinin müvəqqəti icrası isə bankın İdarə Heyəti sədrinin 1-ci müavini Abbas İbrahimova həvalə edilib.

Bəs görəsən, ABB-də baş verən bu dəyişikliklərin səbəbi nədir?

"Yeni Məsavat"ın sualını cavablandıran iqtisadçı ekspert, hüquqşünas Əkrəm Həsənov bildirdi ki, bu proses özəlləşdirməyə hazırlığın bir mərhələsidir: "Təsadüfi deyil ki, Müşahidə Şurasının sədri vəzifəsinə Şahmar Mövsümov təyin olundu. İndiyə kimi həmişə Müşahidə Şurasının sədri Maliyyə Nazirliyindən olurdu. Maliyyə Nazirliyi realıqda çox qısa müddətdə, yalnız Elmar Məmmədovun İdarə Heyətinin

sədri olduğu dövrdə banka tam nəzarət edirdi. Xalid Əhədov isə daha çox Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına tabe idi.

Şahmar Mövsümov beynəlxalq maliyyə qurumları ilə danışıqlar apara bilən məmur kimi tanınır. Bunu nə dərəcədə bacarıb-bacarmaması başqa bir söhbətin mövzudur. Amma belə bir imici formalaşmış. Hazırda Neft Fondunda da elə bir gərgin iş yoxdur, gələn neft pulları toplanır. Bəzi iddialar var ki, Müşahidə Şurasının sədri vəzifəsinə Neft Fondunun icraçı direktorununun təyin olunmasının səbəbi DNF-nin Beynəlxalq Bankda 1 milyard dollar depozitinin olmasıdır. Ancaq bu depozit, eləcə də ABB-nin digər

borcları dövlətin üzərinə keçib. Bunun heç bir təsiri yoxdur. Bu gün Beynəlxalq Bankın Neft Fonduna borcu yoxdur. Borc tam olaraq dövlətin borcudur".

Ekspertin fikrincə, Ş.Mövsümovun bankın real idarəçiliyinə təsiri olmayacaq: "Neft Fondunun Maliyyə Nazirliyi, MBNP, o cümlədən Mərkəzi Bank kimi gündəlik gərgin iş rejimi yoxdur. Bu səbəbdən də ona tapşırıq verilib ki, ABB-nin özəlləşdirilməsi üçün xarici investorlar tapsın, onlarla danışıqlar aparsın, cəlb etsin. Hazırda bu iş onun üzərinə qoyulub. Bankın İdarə Heyətinin sədri Xalid Əhədov çox təəsüf ki, bu bir il ərzində o qədər səhv buraxdı ki... Onu vəzifədən çıxartdılar və yerinə heç kimi təyin etmədilər. Faktiki olaraq, sadəcə, İdarə Heyətinin sədri vəzifəsinin onun müavininə həvalə etdilər. Bu isə beynəlxalq maliyyə qurumları, xarici investorlar ilə danışıqların aparılmasını asanlaşdıracaq. Adətən beynəlxalq maliyyə qurumları, xarici investorlar

hansısa ölkənin bankında səhm alanda İdarə Heyətinin sədri vəzifəsində kimin olacağına dair ciddi tələblər irəli sürürlər. Bir qayda olaraq elə əcnəbinin təyin olunmasını istəyirlər. Bəzən də yerli kadr olması ilə razılaşırlar, ancaq bu halda da kimin təyin olunmasını onlar seçirlər. Bu baxımdan İdarə Heyətinin sədri vəzifəsinin vakant saxladılar ki, Şahmar Mövsümov üçün danışıqlar aparmaq asan olsun. Bu addımların əsas məqsədi odur. Xalid Əhədov özünü doğrultsaydı, bəlkə də o, bu işi axıra çatdırıb bilərdi. Sadəcə, birmənalıdır ki, heç bir özünə hörmət edən beynəlxalq ma-

liyyə institutu və ya investor belə aşağı səviyyədə, öhdəliklərin könüllü restrukturizasiyasını həyata keçirmiş İdarə Heyəti sədrinin olması ilə razılaşmayacaq. Xüsusən də Londonda məhkəməni uduzmaq da bir neqativ amildir, xarici investorlar Xalid Əhədovun olmasını istəməyəcəklər. Buna görə də onu vəzifədən uzaqlaşdırdılar. Onun Müşahidə Şurasında qalmasının səbəbi isə odur ki, Xalid Əhədov sələflərindən fərqli olaraq, səriş-təsiz olsa da, oğru, əliyyəri deyil. Öz sahəsini müəyyən qədər bilən kadrdir. Ona görə də Müşahidə Şurasında saxlanıldı".

Bankın sağlamlaşdırma prosesinin hansı mərhələdə olmasına gəlincə, hüquqşünas bildirdi ki, bankın kreditləri faktiki olaraq dövlətə verilib. Dövlət o kreditlərin pulunu banka verib və indi onların yığılması ilə "Aqrokreditbank" məşğuldur. Beynəlxalq Bankın ödəyib bilmədiyi kredit borclarını da dövlət ödəyib: "Artıq bunlar dövlətin problemi-dir, bankın heç bir borcu qalmayıb. Ötən il öhdəliklərin könüllü restrukturizasiyası əsnasında dövlət banka 5 milyard manat "hədiyyə" etdi, yəni bankın o həcmdeki borclarını üzərinə götürdü. Faktiki bank 4 milyard manat irəli olmalı idi. Ancaq 2017-ci ili bank cəmi 804 milyon manat xalis mənfəətlə bitirib. 3 milyard manatdan çox pul yoxdur. Bəs qalan pullar hansı? Bu o deməkdir ki, bankda həтта Xalid Əhədovun dövründə də qeyri-sağlam idarəetmə olub ki, 3 milyard manat əriyib gedib. Bu baxımdan bankın problemlili kreditlər məsələsi həll olundu, ancaq daxili idarəetmə səviyyəsi, maaşlar, xərclər baxımından optimal idarəetmə görmürük. Əmanətlərə gəlincə, bankın əmanət portfeli də ciddi zərbə gördü. Bu baxımdan bankı hələ sağlam hesab etmək olmaz".

Iqtisadçının fikrincə, bu məsələ xarici investorlara da ciddi təsir göstərəcək.

□ **Nərgiz LİFTİYEV,**
"Yeni Məsavat"

Binəli Yıldırım "Afrindən sonra Qarabağ əməliyyatı" barədə danışdı

Türkiyənin baş naziri "Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandırdı

Vlobal Bakı Forumunda iştirak üçün Azərbaycana gələn Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırım "Yeni Müsavat"ın suallarına cavab verib. Əməkdaşımızın "Afrin əməliyyatından sonra qardaş ölkənin hərbi qüvvələrinin Azərbaycan ordusu ilə birlikdə işğal altında Qarabağ torpaqlarında erməni işğalçılarına və nəzarətsiz ərazidə yerləşdirilmiş PKK-çılara qarşı birgə hərbi əməliyyat keçirilə bilirmi" sualına cavabında cənab Yıldırım bunları deyib: "Azərbaycan və Türkiyə regional təhlükəsizliyin təmin edilməsi, terrorla mücadilə məsələsində birlikdə çalışır.

Türkiyənin PKK və onun uzantısı olan PYD-YPG, DEAŞ üsurlərinə qarşı başlatdığı Afrin əməliyyatı dost və qardaş Azərbaycanda bütün xalq tərəfindən qüvvətlə dəstəklənir, biz buna küçədə danışdığımız qardaşlarımızı dinlərkən şahid olurduq. Qarabağ məsələsi Azərbaycanın haqlı məsələsidir. Azərbaycanın torpaqlarının 20 faizi, Qarabağ işğal edilib, 1 milyon qaçqın, köçkün insan var. Dolayısı bu problemin həlli üçün beynəlxalq aləmdə hər cür prosedə Türkiyə Azərbaycanın yanındadır. Soyqırım bir insanlıq suçudur, Azərbaycan ərazisində bir etnik təmizləmə, soyqırım həyata keçirilib və bunu edən Ermənistan bunun qarşılığını mütləq görməlidir. Gec ola bilər, amma mütləq Azərbaycanın bu məsələdə haqlı davası, etində-sonunda hədəfinə çatacaq". Baş nazir xatırladı ki, BMT, ATƏT və digər beynəlxalq təşkilatlarda da Azərbaycanın haqlı olduğu və bu davada yanında olduqları məlumdur: "Bu ərazilərdə terrorçuların yerləşməsi və ya hazırlıqlar həyata keçirməsi nəticəyə təsir göstərməz. Əgər dost və qardaş Azərbaycana buradan başqa bir təhdid yönəlsə, yaxud Türkiyəyə bu ərazilərdən bir terror təhdidi yönəlsə, qarşılıq mütləq olacaq".

B.Yıldırım "Yeni Müsavat"ın Qarabağdakı qondarma rejimin başçısı Bako Saakyanın ABŞ Konqresində qəbul edilməsi ilə bağlı sualına da Türkiyə dövlətinin mövqeyini açıqlayıb: "ABŞ Qarabağdakı ermənilərə mükafat verməkdənsə, ordaki insanlıq suçunun hesabını istəsə, daha doğru olar".

□ Elsad PAŞASOY,
Musavat.com

Azərbaycan, Türkiyə, İran və Gürcüstan xarici işlər nazirlərinin martın 15-də Bakıda keçirilən birinci dördtərəfli görüşündə bəyannamə qəbul edilib. APA-nın məlumatına görə, görüşdə Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədov, Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu, İranın xarici işlər naziri Məhəmməd Cavad Zərif və Gürcüstanın baş nazirinin müavini, xarici işlər naziri Mixeil Canelidze iştirak edib.

Bəyannamədə deyilir ki, nazirlər regionda sülhün, sabitliyin, rifahın möhkəmlənməsinə xidmət edəcək dərin tarixi köklərə və mədəni əlaqələrə əsaslanan dörd ölkənin xalqları arasında həmrəylik və əməkdaşlığı daha da gücləndirməklə bağlı sadıqlıqlarını bir daha təsdiq ediblər.

Regional sülh və sabitliyin möhkəmlənməsində ortaq maraqların olduğu vurğulanıb. Dörd ölkənin xalqlarının rifahının təmin edilməsi məqsədilə bütün mümkün sahələrdə dördtərəfli əməkdaşlığın araşdırılması və genişləndirilməsi ilə bağlı razılığa gəliblər.

O cümlədən enerji, nəqliyyat, bankçılıq, telekommunikasiya, sənaye, kənd təsərrüfatı, turizm və ətraf mühit sahəsində birgə layihə və proqramları icra etməklə investisiyalar və ticarətin təşviqi məqsədilə mövcud potensialdan istifadə etmək, eləcə də əməkdaşlığın təşviqini dəstəkləməklə bağlı iqtisadi-ticarəti əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsini razılaşdırıblar.

Nəqliyyat infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi və Bakı-Tiflis-Qars Qars demir yoluna birləşməklə, Rəşt-Astara vasitəsilə İran körfəzindəki Çabahar və Bəndər-Abbas kimi İran limanlarından başlamaqla "Cənub-Qərb" marşrutunda dörd ölkənin tranzit potensialının artırılması ilə bağlı əməkdaşlığın daha da möhkəmlənməsinin vacibliyini qeyd ediblər.

Nazirlər Ümumdünya EXPO 2025-ə ev sahibliyi edilməsi ilə bağlı Bakı şəhərinin namizədliyini alqışlayıblar. Terrorizm, zorakı

Dörd paytaxtı təmsil edən nazirlərdən mühüm razılaşma

Terrorizmlə mübarizə, regionda sabitlik və qarşılıqlı etimad...

ekstremizm və separatizmin bütün forma və təzahürələrinə, transmilli mütəşəkkil cinayətkarlıq, narkotik maddələrin və onların prekursorlarının qeyri-qanuni

dövriyyəsi, silah, insan alveri, mədəni və tarixi irsə qarşı cinayətlər, kibercinayətlər və miqrant qaçaqmalçılığına qarşı mübarizədə əməkdaşlığın gücləndirilməsi

nə qəti sadıqlıqlarını bir daha bəyan ediblər.

Növbəti görüşün Gürcüstanda keçirilməsi razılaşdırılıb.

Sabiq məmurdan Abid Şərifova Bayıl ittihamı

Əzim Məsimov: "O, hələ də prorab səviyyəsindən irəli getməyib"

Bayıl yamacında sürüşmə zonasında artıq iki aya yaxındır ki, mütəxəssislər tərəfindən işlər aparılır. Lakin hələ də sürüşmənin hansı səbəbdən baş verməsi ilə bağlı konkret məlumat açıqlanmayıb. Ərazidən kəçürülən sakinlər narazılıqlarını bildirirlər ki, müasir dövrdə günlərdir mütəxəssislər iş apararsalar da, yekun rəyə gələ bilmirlər.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Milli Geoloji Keşfiyyat Xidmətinin Geoloji planlama ekspedisiyasının rəisi Əziz Qaralov bildirib ki, hazırda Bayıl yamacında sürüşmə zonasında sabitlikdir: "Mayaklar qoymuşuq, müşahidələr aparırıq. Hələ ki heç bir dəyişiklik qeydə alınmayıb. Son günlər baş verən yağıntılar sonrası sürüşmə olmadı. Ancaq konkret olaraq prosesin başa çatması ilə bağlı fikir söyləmək olmaz. Sürüşmə müstəvisini öyrənmək lazımdır. Suyun qaynağının tapılması da bir-iki günün işi deyil. Yene də quyuzalma və digər bu kimi işlər aparacağıq. Əvvəldən biz onu

Abid Şərifov

Əzim Məsimov

Qanlı göllə əlaqələndirmişik. Çünki bizim orada 2001-ci ildə işimiz olub. Şəhidlər abidəsinin önündə həmin ərəfədə batma baş vermişdi. Onda biz planlama işləri görüb, quyular qazmışdıq. Parlament binasının yanı, Botanika bağı, Qanlı göl ərazisində işlər apardıq. O zaman da mənəni Qanlı göllə əlaqələndirdik. Daha sonra oranın suyunu qurutdular. Ancaq bizim Bayıl dairəsində köhnədən qazılan quyumuz var ki, bu gün də oradan su çıxır.

İşlərin ləng aparılması iddiasına gəlincə isə mütəxəssis bil-

dirib ki, bunun da səbəbləri var: "Mən desəm ki, bir gündə 16 mərtəbəli ev tikərəm, bu, yalan olar. İşləri hissə-hissə aparmaq lazımdır. Tədqiqat işi də bu cür görülür. İşlərin görülməsinin öz ardıcılığı var. Bundan əlavə də artıq biz aralıq hesabatımızı yazıb, Nazirlər Kabinetinə vermişik. Burada iki aylıq gördüyümüz işlər öz əksini tapıb. Bu, tam hesabat deyil. Bizim aparacağımız iş 3-4 ay çəkəcək. Yuxarıda qeyd etdiyim abidənin önündə baş verən sürüşmə hadisəsi zamanı 3 ilə yaxın

işlər apardıq" deyir, Ə. Qaralov bildirir.

"Yeni Müsavat"a danışan 1971-1986-cı illərdə Bakı Baş Tikinti İdarəsinin rəisi və Bakı Şəhər Soveti sədrinin 1-ci müavini vəzifəsində işləmiş Əzim Məsimov isə fərqli fikirlər söylədi. O bildirdi ki, bir necə günə də mənə ilə bağlı konkret rəy vermək mümkündür: "Qanlı göl iddiası səsləndirilirsə, bunu ciddi şəkildə yoxlamaq lazımdır. Eyni zamanda digər göllərə də baxmaq lazımdır. Səbəbi tapmaq üçün 3-4 ay vaxt lazım deyil. Bu-

nu çox tez həll etmək lazımdır. Hələ mənim işlədiyim dövrlərdə də bu cür hadisələr baş verib. O zaman biz birinci iş olaraq səbəbi araşdırırdıq. Çünki səbəb tapılmasa, qaynaq kəsilməyə, sürüşmə davam edəcək. İllər öncə "Böyük şor" gölü daşib indiki Heydər Əliyev prospektini su altında qoymuşdu. Həmin zaman da hökumət qərar qəbul etdi ki, gölün suyunu Xəzər dənizinə axıtınsınlar. Bu, çox böyük layihə idi. O zaman yaradılan qrupun rəhbəri mən idim. İşə başlamadan öncə sual qoydum ki, bunun səbəbi nədir. Gölün ətrafı ilə gəzən zaman gördüm ki, 2 yerdən su fontan vurur, 3-cü yerdən də 320 mm-lik boru ilə su gəlir. Məlum oldu ki, hadisənin baş verməsinə səbəb bu kimi borulardan gələn sudur. Mənə tapıldıqdan sonra digər işləri də gördük. Bayıl yamacında da işlər eyni xətt üzrə görülməlidir. Bu qədar yağış yağdı, Bakının sürüşmə zonalarında aktivləşmə müşahidə olundu. Ancaq Bayılda heç bir aktivlik olmadı. Deməli ki, burada sürüşmənin səbəbi yağış suyu deyil. Orada yeraltı axın var. Bu axın da haradan gəlirsə, onu axtarib tapmalıdırlar. Həmin axın tapılmasa, yene də sürüşmə olaçaq. Mümkün deyil ki, mənə tapılmasa aktivlik dayansın. Sakinlər deyirlər ki, orada daşların üzərində tikilən evlər üçün təhlükə yoxdur. Buna da baxmaq lazımdır ki, evlər piltənin hansı hissəsində

tikilib. Ona görə də bütün bunlara baxmadan, konkret fikir söyləmək olmaz".

Mütəxəssis bildirib ki, sürüşmənin baş vermə səbəbi tapıldıqdan sonra əraziyə torpaq gətirilməlidir:

"Torpağın da ora qoyulmasının xüsusi texnologiyası var. Bu prosesə doğru əməl etmək lazımdır. İndiki şəraitdə ora torpaq tökülsə də faydasızdır. Ola bilər ki, bu torpağın tökülməsi sürüşmənin qarşısını qısa müddətlik ala bilsin. Lakin bir vaxt keçəcək ki, yenidən vəziyyət əvvəlki halına qayıdacaq, sürüşmə baş verəcək. Mütəxəssislər Qanlı göldən danışıqlar da, mən burada təkə adıçəkən gölü səbəb kimi görmürəm. Əsas səbəbkar Badaş yaylasıdır. Bu yaylanın relyefinə görə bütün su axını şimala doğru. Həmin sular yığılıb, böyük bir axın yaradıb. Badaşda hissəsini tam olaraq yoxlamadan keçirib, kanalizasiya sistemini yaratmaq lazımdır. İlk növbədə ərazinin kanalizasiya sistemi qurulmalıdır. Bələdiyyə torpağın sahibi olmalıdır və kim-sə istədiyi kimi tikinti apara bilməz. Bir şey də var ki, hazırda baş nazirin müavini Abid Şərifov da işlərə düzgün yanaşmır. Şərifov 7 il mənimlə işləyib. O, iş icraçısı, yəni prorab səviyyəsindən irəli getməyib. Nəticədə də iş uzanır, bu kimi hallar ortaya çıxır".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Martın 15-də Bakıda "İnklüziv cəmiyyətlərin qurulması üçün fərqliliklərin aradan qaldırılması" mövzusunda VI Qlobal Bakı Forumu öz işinə başlayıb. Bakıda Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin (NGBM) təşkilatçılığı ilə keçirilən mötəbər tədbir Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin çıxışı ilə start götürüb. Qeyd edək ki, forumda 10-dan çox ölkənin prezidenti, baş naziri və xarici işlər nazirləri iştirak edir.

Dövlət başçısı deyib ki, bu forum artıq 6-cı dəfədir ki, keçirilir, nüfuzlu beynəlxalq platformaya çevrilib: "Əminəm ki, forumda beynəlxalq gündəliyin ən aktual məsələləri müzakirə edəcəyik, sabitliyi təmin etmək üçün təşəbbüslər irəli sürəcəyik". Bakıda keçirilən beynəlxalq tədbirlərdən, Avropa və İslam Həmrəyliyi Oyunlarından söz açan prezident İlham Əliyev bildirib ki, bu tədbirlərdə müxtəlif millətlərin nümayəndələri, müxtəlif fikirli insanlar bir araya gəlir: "2008-ci ildən başlayan Bakı Prosesi çox mühüm prosesdir. Bakı Prosesi çərçivəsində xalqlar və dövlətlər arasında anlaşma yaranması üçün böyük işlər görülür. Səylərimiz sabitliyin, təhlükəsizliyin, qarşılıqlı anlaşmanın gücləndirilməsinə yönəlib". Dövlət başçısı deyib ki, Azərbaycan Gürcüstan və Türkiyə ilə birgə Bakı-Tiflis-Ceyhan neft, Bakı-Tiflis-Ərzurum qaz kəməri layihələrini uğurla həyata keçirib. Prezident qeyd edib ki, hazırda 7 ölkəni birləşdirən Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi uğurla icra olunur: "Bu layihəyə 40 milyard dollar sərmayə qoyulacaq. Boru kəmərləri Avropanın enerji təhlükəsizliyinin gücləndirilməsinə öz töhfəsini verir. Milli təhlükəsizlik bir çox hallarda enerji təhlükəsizliyindən asılıdır. Azərbaycan nefti Avropada bezi ölkələrini neft tələbatının 40 faizini təmin edir. Biz bu il "Şahdəniz-2" fazasını istifadə verəcəyik. Biz inanırıq ki, yaxın tarixdə bu fazanın açılışını edəcəyik".

İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin regional əməkdaşlığı uğurla davam edir: "Keçən ilin oktyabrında Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun açılışını etdik. Bu xətdən istifadə etməklə iki həftə ərzində Asiyadan Avropaya yüklər daşına bilər. Asiya və Avropadan olan tərəfdaşlarımız bu dəmir yolundan istifadə etməkdədir və dəmir yoluna maraq artmaqdadır. Bu layihə üzrə marşrutun təşviq olunmasına çalışırıq". **Dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycanın məramı Asiya və Avropa, müsəlman və xristian dünyası arasında anlaşmanı gücləndirməkdir:** "Həyata keçirdiyimiz layihələr nəticəsində regionda 10 minlərlə iş yeri açılır. Azərbaycan regionda sabitləşdirici rol oynayır və onun bu rolu yüksək qiymətləndirilir". (APA)

Dövlət başçısı bildirib ki, azərbaycanlılar əsrlər boyu Dağlıq Qarabağda yaşayıb: "İndi bu ərazilər işğal olunub, tarixi, dini abidələrimiz dağıdılıb. ATƏT bu ərazilərə iki dəfə faktaraşdırıcı missiya göndərmiş və bu, təsdiqini tapıb. Münaqişə beynəlxalq hüquq normaları, ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır. Ermənistan 20 ildən artıqdır, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yerinə yetirmir. Avropa Şurası və digər beynəlxalq qurumlar da müvafiq qərarlar qəbul edib.

da bilirlər. İkincisi, əlbəttə, bizim vətəndaşlıq normalalarının əsasında dövlətin suveren hüquqları dayanır. Dövlətin ərazi bütövlüyünə bu milli, etnik qruplar da daxil olmaqla bütün vətəndaşlar hörmətlə yanaşmalıdır. Dövlətlərin simvollarına hörmətlə yanaşmalıdır, dövlətin dilini, yəni titul xalqın dilinin əsasında yaradılmış dövlət dilinin əsasında yaradılmış dövlət dilini bilməlidirlər və insanlar da vətəndaş normalalarını əsaslanan konstitusiyaya, qanunlara əsasən öz münasibətlərini qurmalıdır". **Ə.Həsənov deyib ki, üçüncü əsas prinsip, yeni bu xalqların, millətlərin, etnik toleranlığın təməlinə dayanan maraqların balansı-**

VI Qlobal Bakı

Forumu başladı

Üç gün davam edəcək mötəbər tədbirə dövlət başçıları və hökumət rəhbərləri, beynəlxalq təşkilatların öndərləri, tanınmış ictimai-siyasi xadimlər qatılıblar

Ermənistan işğal etdiyi torpaqları azad etmək istəmir. Ermənistan Dağlıq Qarabağ və ətraf 7 rayonu işğal edib. Lakin status-kvo qəbul edilməzdir. ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədr dövlətlərinin başçıları da bunu bəyan ediblər. Ermənistan qonşuları dərhal işğal olunmuş torpaqlardan çıxmalı, azərbaycanlılar o torpaqlara qayıtmalıdır".

Prezident xatırladı ki, bu il Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi qeyd ediləcək: "İlk dəfə Şərqdə Azərbaycan xalqı 100 il əvvəl demokratik cəmiyyət quruculuğunu həyata keçirib. İlk dəfə Şərqdə qadınların səsvərmə hüququ təmin edilib və bir çox Avropa ölkələrindən əvvəl qadınlara səs hüququ verilib. Ancaq təəsüf ki, iki il sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin müstəqilliyinə son qoyulub. Müstəqilliyi qorumaq qazanmaqdan daha çətin dir. Bu gün Cümhuriyyətin qurucuları Azərbaycanı görsələr, fəxr edərdilər. Biz də Cümhuriyyətin qurucuları ilə fəxr edirik".

Mərasimə Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin (NGBM) həmsədri, Dünya Bankının sabiq vitse-prezidenti (1992-2000) İsmayıl Sərağeldin, sonra Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırım da çıxış edib. B. Yıldırım bildirib ki, Türkiyə 3 milyondan çox suriyalı qaçqına ev sahibliyi edir. Ancaq dünya bu böhranı aradan qaldıra bilmir. Baş nazir deyib ki, ikili standartlara son qoyulmalıdır: "Dağlıq Qarabağ da Azərbaycan-

nın qanayan yarasıdır. Azərbaycanın 20 faiz torpaqları işğal olunub, 1 milyondan çox insanı qaçqın və məcburi köçkün düşüb. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə, digər beynəlxalq təşkilatların qərarlarına baxmayaraq, münasibətə hələ də həllini tapmayıb. İnanıram ki, gec-tez haqq yerini tapacaq, yanlışlığa yol verənlər cavablarını alacaqlar".

Daha sonra İtaliya prezidenti Sergio Mattarella, Böyük Britaniyanın baş naziri Tereza Mey, Rumıniyanın baş naziri Viorica Dancila, Roma Papası Fransisk və BMT baş katibi Antonio Quterrişin foruma ünvanlanan müraciətləri oxunub.

VI Qlobal Bakı Forumundakı panel müzakirələrində çıxış edən prezidentin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov bildirib ki, hazırda Azərbaycanda 10 milyona yaxın əhali yaşayır: "Bu 10 milyonluq əhalinin titul millətinin nümayəndələri təqribən 8 milyondan artıqdır. 30-a qədər milli azlıq nümayəndəsi yaşayır. Bunlardan dördünün sayı 100 mindən 200 minə qədərdir. Onlar ləzgilər, ermənilər, ruslar və talışlardan ibarətdir. Digər beşinin sayı 20 mindən 50 minə qədərdir, bunlar yerli, aborigen xalqlardır. Qalan 30-a qədər milli azlıq və etnik qrupların sayı 10 minə qədərdir. Beləliklə, bizim etnik tərkibimiz kifayət qədər zəngindir və qarışıqdır". **Həmin 30 milli və etnik azlıqların sitayiş elədiyi dinə gəldikdə, Ə.Həsənov deyib ki, mü-**

səlmanlar 90 faizə yaxındır: "Provaslav və katolik xristianlar - onların sırasında təxminən 6-7 faiz, yəhudi dininə mənsub əhalinin sayı 30 minə yaxın və digər ənənəvi və qeyri-ənənəvi dinlərin nümayəndəsi var. Təxminən son 50 ilə yaxın müddətdə etnik tərkibin müqayisəli təhlili - yəni biz 6 milyon olandan başlayaraq - təxminən bu etnik münasibətlərin və çərçivənin saxlanılması il gedib. İndiyə qədər Azərbaycan cəmiyyətində ciddi etnik, dini qarşıdurma, etnik, dini narazılıq, etnik, dini separatizm müşahidə olunmayıb. Yeganə istisna, əlbəttə, Azərbaycandakı, bu gün cənab prezidentin o haqda danışdığı, mənim danışmağa hazırladığım erməni separatizmi və aqressiv erməni millətçiliyi məsələsidir. Ermənilərin ümumən Azərbaycandakı sayı haqqında mən sizə danışdım. Amma vaxt var idi ki, onların sayı daha artıq idi. 1988-ci ildə başlayan bu kifayət qədər qanlı münaqişə və qarşıdurma ermənilərin Bakı şəhərini və digər şəhərləri kütləvi şəkildə tərk etməsi - necə ki, azərbaycanlılar kütləvi surətdə Ermənistan ərazisindən zorla qovuldu, çıxarıldı - ermənilərin də Azərbaycan ərazisini tərk etməsi prosesi başladı. Amma buna baxmayaraq, Dağlıq Qarabağdan kənarında hal-hazırda Azərbaycanda 30 minin üzərində erməni millətinin təmsil edən insanlar yaşayır. Azərbaycandakı etnik separatizmin və aqressiv millətçiliyin kökündə heç də yerli əhalinin

milli vətəndaş tələbatı dayanmır. Yeni adını çəkdiyim digər xalqlar, 100 mindən 200 minə qədər sayı olan xalqlar, həmin o ləzgilər, talışlar, ruslar və digərləri əsasən kompakt yaşayırlar. Məsələn, talışların yaşadığı zona Cənub zonası adlanır, kompakt yaşayırlar, ləzgilərin yaşadığı Şimal bölgəsidir, onlar da orda kompakt yaşayırlar. Ruslar əsasən Bakı şəhərində və başqa böyük şəhərlərdə yaşayırlar. Bu xalqların, millətlərin Azərbaycan cəmiyyətində hiss etməsi kifayət qədər komfortlu olub və onlar öz milli vətəndaş hüquqlarının təminatı ilə bağlı indiyə qədər cəmiyyət səviyyəsinə qaldırılan ciddi narazılıq, narahatlıq doğuran bir iddia ortaya qoymayıblar".

Prezident köməkçisi "Hansı əsaslarla Azərbaycan tolerant cəmiyyətinin təməli qoyulub və hansı prinsiplərlə bu tolerant, multikultural cəmiyyət fəaliyyət göstərib" sualı ətrafında da fikirlərini bölüşdü: "Birinci növbədə müstəqil Azərbaycan dövlətinin konstitusiyasında vətəndaşlıq normaları və prinsipləri öz əksini tapıb. Yeni xalqların, millətlərin vətəndaş hüquqları ilə hər bir vətəndaşın vətəndaş hüquqları təsbit olunub, sivil normalara söykənilib, bu xalqlar istədiyi zaman istədiyi formada öz milli vətəndaş haqlarını təmin edə bilirlər. Öz dillərində danışa bilirlər, oxuya bilirlər, informasiya ala bilirlər, məişət normalalarını, qaydalarını, həyat tərzlərini qoruyub-saxlayıb, yaşa-

dır: "Üçüncü əsas prinsip maraqların balansıdır. Əlbəttə, balansın təmsilçiliyi, müxtəlif dövlət orqanlarında təmsilçilikdən tutmuş yerli idarəçilikdə, yerli bələdiyyələrdən tutmuş yerli mədəniyyətlərinə qədər olan sahələrdə bunların təmsilçiliyinin nəzərə alınmasıdır, onların özünü cəmiyyətdə komfortlu hiss etməsidir, milli, dini məsuliyyətinə görə onlara hər hansı təhdidlərin, təzyiqlərin və yaxud da şiddətlərin olmamasıdır və bu təməldə də formalaşmış tolerant cəmiyyət normalalarının ölkədə bərqərar olmasıdır. Tolerantlıq milli azlıqlar arasındakı münasibətlərin əsas qayəsindən birini təşkil edir və tolerantlıq əsasında da bizim Azərbaycanda yaşayan milli, dini azlıqlar, o cümlədən ayrı-ayrı milli etnik qruplar hansı ərazidə, necə yaşamasından asılı olmayaraq Azərbaycan cəmiyyətində özlərinin təmsilçilik və özlərinin realizasiya vəziyyətlərini dəyərləndirə bilirlər. Müsəlman dininə aid olmayan hər bir dini icmanın nümayəndələrinə, onların ailələrinə, onların həyat tərzlərinə hörmətlə yanaşılır. Bu hörmətlə yanaşılma qanun və konstitusiyanın tələbləri kimi ortadadır. Bu hörmətlə yanaşma dövlətin təsbit etdiyi qanunlara söykənir. Başqa cür yanaşma isə cinayət və inzibati məsuliyyət yaradır. Azərbaycanın tolerant cəmiyyətini, multikultural dəyərlərini pozan yeganə hal Dağlıq Qarabağdakı etnik və millətçi separatizmdir. Dağlıq Qarabağdakı etnik və millətçi separatizmin təməlinə Ermənistanın Azərbaycana ərazi iddiası dayanır. Bu münaqişənin kökündə Qarabağda yaşayan erməni əhalinin milli vətəndaşlıq haqlarının pozulması dayanır. Burada xaricdən müdaxilə və ərazi iddiası dayanır. Etnik separatizm var ki, Dağlıq Qarabağ da o sərəyaya aiddir. Bir ölkənin başqa bir ölkəyə ərazi iddiasından qaçınmaq üçün biz bunun şahidi oluruq".

Forum bu gün davam edəcək.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Dünya separatçıları bir yana, ermənilər bir yana

Xalid KAZIMLI

Regionumuzda separatçı rejimlər, tanınmamış, qurama "dövlətlər" çoxdur. Gürcüstanda Cənubi Osetiya, Abxaziya var, Moldovada Pridnestrovye, Ukraynada yeniləri əmələ gəlib: Kırım, Donbas, Luqansk...

Onlardan ən məşhuru "DQR"-dir.

Ən qanlısı, pisi, qəddar da odur.

Bu rejim Ermənistanın və Rusiyanın maddi, hərbi, siyasi, mənəvi, hər cür dəstəyi ilə Azərbaycana qarşı əsl hərbi cinayətlər törədib.

Bunu dünyada bilməyən yoxdur. Bilmədiyini deyənlər olsa belə özlərini bilməzliyə qoyanlardır.

Ən azı Avropa və Amerikada "DQR" separatizminin "xəstəlik tarixçəsi"ni əzbərdən və təfərrüatı ilə bilirlər.

Söhbət, əlbəttə ki, siyasi dairələrin bilgilili olmasından gedir.

İctimaiyyət bu haqda geniş bilsə, nə olacaq, bilməsə, nə olacaq. Hər kəsin dərdi özünə dəvə boydadır.

Siyasi dairələr isə hər şeyi ona görə yaxşı bilirlər ki, işləri budur.

Bir az uzaqlarda başqa separatçı rejimlər də var. Məsələn, İspaniyada Kataloniya

Kataloniya xalqının böyük əksəriyyəti separatizmə tərəfdar idi. Erkən payızda katalonlar referendum da keçirdilər, İspaniyadan ayrılıqlarını bildirdilər. Nəticəsi nə oldu?

Katalon liderlərin başlarına oyun açdılar. Onlar qaçıb Belçikaya sığındılar. Avropa Kataloniya separatizminə dəstək vermədi, əksinə, qınadı.

ABŞ da İspaniyanın bütövlüyündən yana çıxış etdi. Separatçı Puçdemonun ayrılıq arzusu puç oldu.

Əgər ABŞ Konqresində, Senatda, Ağ Evdə, Dövlət Departamentində Puçdemonu qəbul etsəydilər, o, ürəklənəcəkdi, xalq arasında dayağı daha da güclənəcəkdi, opponətləri pert durumunda qalacaqdı.

Ancaq Ağ Ev separatizmə qarşı çıxdı.

Deyəndə necə də gözəl səslənir: "Ağ Ev separatizmə qarşı çıxdı".

Gerçəkdənmi? Yox, düzəlişə ehtiyac var. "Ağ Ev Kataloniya separatizminə qarşı çıxdı".

Başqa separatçı rejimlər, hərəkatlar yerinə, ölkəsinə görə ABŞ-dən dəstək görür.

Məsələn, 44 ildən bəri müstəqillik mücadiləsi verən və yarı əsrə yaxın bir müddətdə suverenliyini elan etmiş Şimali Kipr Respublikası ABŞ tərəfindən dəstək görmür.

Amma ABŞ Suriya və İraq ərazilərində kürd separatizmini hər cür dəstəkləyir, kürdlərə dövlət qurmağa çalışır. Gizlədilməyən niyyət gələcəkdə Türkiyə və İrmanın bir hissəsinin də qoparılıb "Kürdüstan" a birləşdirilməsidir.

Abxaziya, Cənubi Osetiya, Pridnestrovye, Kırım liderləri bu gün ABŞ-a və ya Avropanın qüdrətli dövlətlərinə getsələr, oralarda siyasi dairələrdə qəbul edilərlərmi? Edilməzlər.

Hətta onlar Interpol xətti ilə axtarıla verilmiş ola bilərlər və getdikləri ölkənin hüquq-mühafizə orqanlarıyla problem yaşayarlər.

Nədən? Çünki onlar Rusiyanın satelliiti, marioneti olan rejimlərdir və Avropanya ABŞ onların nazıyla oynamaz.

Bəs axı "DQR" rejimi daha çox Rusiyapərəstdir, daha böyük və daha köhnə oyucaqdır. Üstəlik, Rusiya "DQR"-i daha çox himayə edir. Bunu isə bütün Avropa çox yaxşı bilir.

Elə fərq də burdadır. Burada erməni diasporasının, ermənilərə lobbixilik edən qüvvələrin ciddi rolu var.

Abxazlar, osetinlər separatçılığa dünən-sırağün başlayıblarsa, ermənilər ən azı 125 ildir bu yoldadırlar.

Bu müddət ərzində onlar müxtəlif ölkələrdə köklənilər, şəxələnilər, qol-budaq atıblar, hər cür həyasızlıqlar edərək faktora çevriliblər.

Ona görə də separatizm məsələsində onlara qarşı bir üzgörlük var. Katalonlar bir tərəfdir, ermənilər bir tərəfə.

Budur, xəbər yayılıb ki, separatçı lider Saakyan Konqresin xarici əlaqələr komitəsinin bir qrup üzvü ilə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin müzakirəsini aparıb.

Kürd liderlər də Avropa boyunca görüşlər, tədbirlər keçirə-keçirə, müsahibə verə-verə gəzlirlər. Başqa separatçılar bu imtiazdan məhrumdurlar.

Bu iltifatdan yalnız erməni və kürd liderlər yararlanla bilirlər. Bir ara çəçən liderlər də Avropadan xoş üz görürdülər. Çünki onlar separatçıqlarını Rusiyaya qarşı edirdilər. Kosovo separatizmi də bu üzden ABŞ və Avropadan dəstək gördü.

Yalnız ermənilərdir ki, "Rusiyanın uşaqları" ola-ola, həm də avropalılara gözündə doğmadırlar. Sabah Rusiya ermənilərə arxa çevirsə, ABŞ onlara qahmar çıxacaq. ABŞ neytral qalsa, Fransa qabağa duracaq. Hələ bunun Almaniya, İngiltərəsi, Hollandiyası var.

Ona görə də Bako Saakyan və onun kimi separatçıların qüdrətli ölkələrin paytaxtlarında, ikinci-üçüncü dərəcəli siyasi şəxslərlə görüşlərindən sarsılmaq, onları qəbul edən dairələri "ikiüzlülükde", "iki standartlara yol vermək"de asıb-kəsmək bir işə yaramaz.

Bu faktlarla hesablaşmaq və çalışmaq lazımdır - lazımlarsə, lap 125 il də bundan sonra...

Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞ PA) Azərbaycanında 11 apreldə keçiriləcək prezident seçkisini müşahidə etmək üçün 33 nəfərlik nümayəndə heyəti göndərəcəkdir.

can Partiyasının prezidentliyə namizədi İlham Əliyevin Qarabağ məsələsində mövqeyi şübhəsiz ki, hər kəsə bəllidir. İlham Əliyev dəfələrlə bəyan edib ki, Azərbaycan torpaqlarında ikinci erməni dövlətinin yaranmasına Azərbaycan heç zaman razı olma-

vevin səlahiyyətli nümayəndəsi Elçin Mirzəbəyli Q. Həsənquliyevin seçki platformasından tezislərini açıqladı: "1. Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsi istiqamətində diplomatik fəaliyyətin genişləndirilməsi; 2. İşğal olunmuş ərazilərimizin BMT

və onun havadarlarını çıxılmaz vəziyyətdə qoyacaq. Gözləntimiz budur ki, maraqlı ölkələr və xüsusən də ATƏT-in Minsk Qrupu ölkələrinin prezidentləri birbaşa danışıqlar prosesinə qoşulacaq və bir neçə ay ərzində həllinə nail olmaq üçün hər şeyi edəcəklər".

ATƏT-in 30 uzunmüddətli müşahidəçisi fəaliyyətə başladı

AŞ PA da Azərbaycanda 11 apreldə keçiriləcək prezident seçkisini izləmək üçün 33 nəfərlik nümayəndə heyəti göndərəcəkdir; prezidentliyə namizədlər Qarabağın azadlığı üçün sülh, yoxsa hərbi yolu seçirlər?

Bu barədə Azərbaycanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidov məlumat verib. Nümayəndə heyətinin aprelin 10-da Bakıya gəlməsi gözlənilir.

ATƏT-in Demokratik Təsəvvürlər və İnsan Haqları Bürosunun (DTİHB) Azərbaycan da seçkini izləyəcək uzunmüddətli müşahidə missiyası isə martın 15-dən fəaliyyətə başlayıb. 30 nəfərdən ibarət missiyaya xanım Koryen Yonker rəhbərlik edir. Onlar seçkilərə hazırlıq prosesi, namizədlərin kampaniyası aparması, seçki qurumlarının fəaliyyətini izləyəcəklər. Ölkə boyu fəaliyyət göstərəcək missiyaya 30 ekspert daxildir.

Hazırda Mərkəzi Seçki Komissiyasında (MSK) 63 beynəlxalq müşahidəçi akkreditasiyadan keçib. Bu barədə MSK-nın media və ictimai əlaqələr şöbəsinin müdiri Şahin Əsədli məlumat verib. O bildirib ki, 26 ölkədən olan bu müşahidəçilər 6 beynəlxalq təşkilatı təmsil edirlər.

Şahin Əsədli qeyd edib ki, həmçinin 32 min 764 yerli müşahidəçi də akkreditasiyadan keçib. Onlardan 542-si MSK-da akkreditasiyadan keçərək bütün ölkə ərazisində, 32 min 222-si isə dairə seçki komissiyalarında akkreditasiyadan keçərək müvafiq dairənin hüduqları daxilində müşahidə aparmaq hüququ qazanıb.

Prezidentliyə namizədlərin təbliğat-təşviqat kampaniyası isə martın 19-dan başlayacaq. Hazırda 7 namizəd rəsmən qeydə alınıb. 3 nəfərin isə namizədliyinin qeydə alınması martın 19-dək bəlli olacaq.

Prezidentliyə namizədlərin seçki platformalarında əsas yer tutacaq məsələlərdən biri Azərbaycanın bir nömrəli ümummillət məsələsi olan Dağlıq Qarabağ probleimidir. Bunu namizədlər və onların səlahiyyətli nümayəndələri açıqlamalarında bildiriblər.

Bəs prezidentliyə namizədlər Qarabağ məsələsinin həllində sülh, yoxsa hərbi variantına üstünlük verirlər?

Azərbaycanın hazırkı prezidenti, hakim Yeni Azərbaycan

yacaq. Azərbaycan sülhün tərəfdarıdır, lakin istənilən an öz ərazilərini işğaldan güc yolu ilə azad etmək hüququnu özündə saxlayır. Ölkə başçısı dünən də bəyan edib ki, münaqişə beynəlxalq hüquq normaları, ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır: "Ermənistan 20 ildən artıqdır BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yerinə yetirmir. Avropa Şurası və digər beynəlxalq qurumlar da müvafiq qərarlar qəbul edib. Ermənistan isə işğal etdiyi torpaqları azad etmək istəmir. Ermənistan Dağlıq Qarabağ və ətraf 7 rayonu işğal edib. Lakin status-kvo qəbul edilməzdir. ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədr dövlətlərinin başçıları da bunu bəyan ediblər. Ermənistan qoşunları dərhal işğal olunmuş torpaqlardan çıxmalı, azərbaycanlılar o torpaqlara qayıtmalıdır. Münaqişə yalnız BMT qətnamələrinə, Helsinxi Yekun Bəyannaməsinə uyğun həll edilməlidir".

Prezidentliyə Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının namizədi Fərəc Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Qarabağ probleminin həlli yolunu necə gördüyü barədə təbliğat-təşviqat kampaniyasında efirdən edəcəyi çıxışlar zamanı ictimaiyyətə açıqlayacaq.

Prezidentliyə BAXCP-nin namizədi Qüdrət Həsənquliyev

Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə əsasən qeyd-şərtsiz azad olunması üçün Ermənistanla bir il vaxt verilməsi; 3. Verilən vaxt ərzində işğal olunmuş ərazilər azad edilməzsə, atəşkəs haqqımız üzərində Azərbaycanın suveren hüquqlarının bərpə olunması".

Prezidentliyə ASDP-nin namizədi Araz Əlizadə isə təbliğat-təşviqat kampaniyası başlamadan hər hansı bir açıqlama vermək istəmədiyini dedi: "Qarabağ bir nömrəli məsələmizdir. Mən bu problemin həlli ilə bağlı fikirlərimi təşviqat kampaniyası zamanı ifadə edəcəm. İndi çıxış etmək istəmirəm, çünki mənə imza toplayan insanların zəhmətini yerə vurulmasına səbəb olmaq istəmirəm".

Prezidentliyə "Cəbhəçilər təşəbbüs qrupu" nun namizədi Razi Nurullayev bildirdi ki, o, ilk öncə sülh variantına üstünlük verir: "Müharibələr o zaman qaçılmazdır ki, alternativ yol qalmır. Bizim bir həll planımız var və onu ilk televiziya çıxışımızda elan edəcəyik. Bu elə bir yoldur ki, Ermənistanı

Prezidentliyə Müasir Müsavat Partiyasının namizədi Hafiz Hacıyev isə hesab edir ki, Qarabağın azad edilməsi üçün hərbi yol qaçılmazdır: "Mən işğalçı ermənilərə Azərbaycan torpaqlarından çıxmaları üçün konkret vaxt verməyi və həmin vaxtda onlar işğal son qoymayacaqları halda birbaşa Xankəndinə zərbə endirməyi torpaqlarımızın azad olunması düsturu hesab edirəm".

Prezidentliyə müstəqil namizəd Tural Abbaslı isə bildirdi ki, indiki halda sülh özünü doğrultmayıb: "Mövqeyim belədir ki, arxasında mühəribəyə hazır, güclü, müasir ordu olan qısamüddətli danışıqlar prioritet olmalıdır. Nəticəsiz olduqda isə hərbi yol qaçılmazdır".

ADP-nin prezidentliyə namizədi Sərdar Cəlaloğlu dedi ki, sülh istəyirsə, müharibədən danışmalı və müharibəyə hazır olmalıyıq: "O yerdə ki, müharibəyə hazır deyillər, orada sülh olmaz. Mən Dağlıq Qarabağ məsələsinin həllini fərqli görürəm. Bu problemin həllini hərbi və hüquqi müstəvidə mümkün hesab edirəm. Biz mütəq Dağlıq Qarabağı hərbi yolla azad etməliyik, bu işə başlamalıyıq və bu zaman da beynəlxalq hüquq rəhbər götürməliyik".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya Federasiya Şurasının Beynəlxalq işlər komitəsinin sədri Konstantin Kosaçevun böyük bir nümayəndə heyəti ilə Ermənistanı etdiyi iki günlük səfər başa çatıb. "Yeni Müsavat"ın ötən sayında Rusiya rəsmisinin işğalçı ölkədə Azərbaycanla silah ticarəti ilə bağlı üzləşdiyi qəliz sual və ona verdiyi cavab haqda yazmışıq.

Xatırladaq ki, İrəvanda mətbuat konfransında erməni jurnalistlər Kosaçevi Rusiyanın Azərbaycanın silah tərəfdaş olmasına görə, faktiki, "topa tutublar". "Kremlin Ukraynaya silah satılması hiddətləndirir. Ancaq bu, ona Ermənistanla müttəfiq ola-ola Azərbaycana 5 milyard dollarlıq silah satmağa mane olmur - hansı silahların ki, bir qismi 2016-cı ildəki aprel müharibəsində bizə qarşı istifadə olunub. Bunu necə izah edirsiniz" sualına Rusiya rəsmisinin cavabı isə erməniləri məyus edib.

Kosaçev öncə bildirib ki, Rusiyanın Azərbaycana silah satışı sırf kommersiya maraqlarından doğur və 2016-cı ilin aprelinədək olan anlaşmalar çərçivəsində həyata keçirilir. Yeni qənaət hasil olur ki, Moskva İrəvanın hay-küyünü ciddiye almadan Bakı ilə silah ticarətini 2016-cı ilin aprelinədən sonra da dayandırmayıb - öncə imzalanan sazişlər əsasında olsa belə. **Sitat:** "Rusiya 2016-cı ilin aprelinədək olan sazişləri həyata keçirir. Biz həmin müqavilələrin bəndlərinə uyğun olaraq bunu etməliyik. Bildiyim qədər ilə də Bakı ilə indiki həcmdə ticarət olmayacaq".

Ötən sayımızda vurğuladığımız kimi, əslində komitə sədri bununla erməniləri başından edib. Çünki birincisi, o, baş nazirin müavini Dmitri Roqozin-dən fərqli olaraq, Rusiya hərbi-sənaye kompleksinə cavabdeh şəxs deyil, yəni silah tədarükü sahəsində real durumdan

İrəvanın işğal ortaqına ABŞ-dan sərt təpki

ermənilər Putinin Bakı vədinə inanmırlar...

Dövlət Departamenti "Krim qaytarılmayınca, sanksiyalar qalacaq" dedi, bəs işğal altındakı Dağlıq Qarabağ? Bakıya silah satışı ilə bağlı Rusiya rəsmisinin bəyanatı isə İrəvanda istehza doğurdu - səbəb; **erməni politoloq:** "Rusiya bizimlə oyun oynayır, Moskvaya o vaxt inanardıq ki..."

tam məlumatlı olmaya bilər. Görünür, elə bu üzdən də Konstantin Kosaçev erməniləri əmin-ərxayın sala bilmir, "bildiyim qədər ilə" yaygın ifadəsini işlədir.

İkincisi isə həmin o D.Roqozin ötən ilin dekabrında Bakıya etdiyi yarımməxfi səfərindən sonra, ardınca isə bu ilin yanvarında Davosda Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Rusiya ilə silah ticarətinin davam etdirilməsi üçün yeni sazişlərin im-

zalanacağına anonsunu veriblər. Bu bəyanatlar isə qat-qat mötəbər hesab edilir.

Şübhəsiz ki, bunu Ermənistan da gözəl anlayır, reallığın yaxşı fərqindədirlər. Elə olmasaydı, Rusiya rəsmisinin məlum açıqlaması artıq İrəvanda şübhə altına alınmazdı.

Reallıq isə budur ki, Moskva heç vaxt Bakıya silah tədarükündən imtina etməyəcək. Ona görə ki, bu, həm kommersiya məsələsidir, həm də

Azərbaycanı öz yanında saxlamağın bir yoludur. Təsədüfi deyil ki, keçən il Moskvada prezident Vladimir Putin erməni həmkarı Serj Sərkisyanın üzünə dedi ki, "biz Azərbaycana silah satmasaq, onu başqa ölkələrdən alacaq".

"Kosaçev Ermənistanı ona görə tərif buyurmuşdu ki, bizim ölkədə Rusiyaya qarşı olan neqativ ovqat yumşalsın. Kosaçevin səfəri də saxta gündə-

likdən ibarət idi". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə İrəvanda Qloballaşma və Regional Əməkdaşlıq Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Stepan Qriqoryan deyib.

"Rusiya bizimlə oyun oynayır, Ermənistanı öz kosaçevlərini göndərir. Halbuki biz bilirik ki, onlar Azərbaycanla işləməkdə davam edirlər. Mən belə səfərlərə yox, konkret işlərə inanıram. Əgər Rusiya KTMT çərçivəsində bəyan eləsə ki, İlham Əliyevin hərbi ritorikasından narahatdır, bax, onda inanarıq", - deyə o əlavə edib.

"Biz Ukraynanın tanınmış sərhədləri daxilində müstəqilliyi və suverenliyi ilə bağlı öhdəliklərimizi təsdiq edirik. Krim Ukraynanın tərkib hissəsidir və Krimla bağlı Rusiyaya qarşı Amerika sanksiyaları o vaxtdək qalacaq ki, Rusiya yarımadada üzərində nəzarəti Ukraynaya qaytaracaq", - deyə bəyanatda qeyd olunur.

Diplomatın sözlərinə görə, 2014-cü ildəki Krim referendumu saxtalaşdırılıb və qanunsuzdur, Krimin Rusiyaya "birləşdirilməsi" isə "ağır silahlanmış Rusiya qüvvələrinin təzyiqi altında baş verib. "ABŞ bəyan edir ki, Krim əhalisi, o cümlədən Krim tatarları, etnik ukraynalılar, həmçinin vətəndaş cəmiyyətinin üzvləri, ictimai fəallar, müstəqil jurnalistlər repressiyaya məruz qoyulurlar" - Departament rəsmisi ardınca deyib və sonda Putinin son Krim səfərinə də münasibət bildirib: "O, (Putin - red.) Ukraynaya qarşı əsassız ərazi iddiaları bir daha təsdiq edib və Rusiya rəhbərliyinin beynəlxalq qayda-qanuna, digər ölkələrin ərazi bütövlüyünə sayğısızlığını bir daha, açıq şəkildə nümayiş etdirib".

Xatırladaq ki, ABŞ Gürcüstanın Abxaziya və Cənubi Osetiya bölgələri ilə bağlı da sərt mövqedədir və Rusiyani daim işğalçı adlandırır. Bütün bunları təqdir etmək olar. Keşke, rəsmi Vaşinqton işğalçı Ermənistanı, Dağlıq Qarabağdakı separatçı quruma münasibətdə də analoji prinsiplərlə və beynəlxalq qayda-qanundan doğan sərt yanaşmanı sərgiləyəydi.

Paradoksalıq, daha doğrusu, "ikili standart" siyasəti də elə budur ki, Departamentin Krimla bağlı bəyanatının verdiyi gündə Qarabağdakı separatçı rejimin başçısı, terrorçu-quldurbaşı Bako Saakyan ABŞ Konqresində görüşlər keçirirdi...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Qoşulmama Hərəkatında 7 il - qazancımız nə oldu?

Elxan Şahinoğlu: "Azərbaycan nə Rusiyanın, nə də ABŞ-ın yanında yer almaq istəyir..."

Bu il aprelin 5-6-da Bakıda "Davamlı inkişaf naminə beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin təşviq edilməsi" mövzusunda Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində xarici işlər nazirlərinin aralıq nazirlər konfransı keçiriləcək. XİN-dən APA-ya verilən məlumata görə, nazirlər konfransına hazırlıq məqsədilə 3-4 apreldə yüksək vəzifəli məmurlar səviyyəsində iclas olacaq.

Konfransda Qoşulmama Hərəkatında iştirak edən dövlətlər, həmçinin hərəkat yanında müşahidəçi statusu almış dövlət və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri və xüsusi qonaq qismində dəvət olunan ölkə və təşkilatlar iştirak edəcəklər.

Qeyd edək ki, Qoşulmama Hərəkatında 120 dövlət iştirak edir. 17 dövlət və 10 beynəlxalq təşkilat hərəkatın yanında müşahidəçi statusuna malikdir. Qoşulmama Hərəkatı beynəlxalq sülh

və təhlükəsizliyin təmin olunmasında mühüm rol oynayır.

Azərbaycan Respublikası 2011-ci ildə Balidə keçirilmiş XVI Nazirlər Konfransında hərəkatı qoşulub. 2019-cu ildə Bakı qurumun XVIII Zirvə toplantısına ev sahibliyi edəcək. 2019-2022-ci illər ərzində ölkəmiz Qoşulmama Hərəkatının sədri olacaq.

Bu görüş barədə xəbərlər yayıldıqdan sonra bir sıra müzahirələr açıqlıb. Azərbaycanın hərə-

katda üzv olduğu 7 il ərzində nələr qazandığı, bu hərəkatın ölkəmizin təhlükəsizliyində rolunun olub-olmaması barədə ən müxtəlif fikirlər səslənir. Dünyada,

bölgədə gərgin proseslərin cərəyan etdiyi vaxtda Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatında olması, bu şəkildə davam etməsinin gələcəkdə rəsmi Bakı üçün hansı nəticələr verəcəyi ilə bağlı mövqelər birmənalı deyil.

Qərb Universitetinin Təbiiqi Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Azərbaycan hərəkatı üzvlüklə iki məqsəd güdür: "Birinci məqsəd o idi ki, rəsmi Bakı dünyaya balanslaşdırılmış xarici siyasət apardığını göstərmək istəyirdi. Çünki dünyanın müxtəlif nöqtələrində böyük dövlətlərin, o cümlədən Rusiya ilə ABŞ-ın maraqların toqquşur, hər biri kiçik dövləti yanında

görmək istəyir. Azərbaycan nə Rusiyanın, nə də ABŞ-ın yanında yer almaq istəyir və balanslaşdırılmış xarici siyasətini davam etdirməkdə maraqlıdır. Bu məqsədlə də rəsmi Bakı Azərbaycanı Qoşulmama Hərəkatına üzv elətdirdi ki, böyük dövlətlər bir növ əllərini bizim yaxamızdan çəksinlər. Rəsmi Bakının təşkilata üzvlükdən güddüyü ikinci məqsəd qurum üzvlərinin Qarabağ məsələsində Azərbaycana dəstəklərini ifadə etməsi idi. Azərbaycan bu təşkilatın yeni üzvlərindədir. Ona görə də konkret nəticədən danışmaq tezdir. Ümumiyyətlə, hər hansı təşkilata üzvlük həmin ölkəyə konkret hansısa dividend gətirmir. Sadəcə, ölkə hansısa kollektiv birliyin üzvü

olmaq və səsinin eşidilməsini istəyir. Bundan böyük nəticə gözləmək yersizdir. Qoşulmama Hərəkatı yekun bəyanatlarında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləmə də, ortada real addımlar yoxdur. Ona qalsın, Azərbaycanın üzvü olduğu bir başqa təşkilat - İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Qarabağla bağlı ölkəmizin xeyrinə daha kəskin bəyanatlar qəbul edib. Ancaq bu bəyanatlar da kağız üzərində qalıb. Həmin bəyanatda imza atan İslam ölkələri içərisində işğalçı Ermənistanla əməkdaşlıq edənlər də az deyil. Elə Qoşulmama Hərəkatında da Ermənistanla sıx əlaqəsi olan ölkə az deyil".

□ Cavanshir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Dumanda azmış Britaniya

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Rusiya Britaniyanın düz göbündə kimyəvi silah tətbiq edir, Tereza Mey-in kabineti isə buna necə cavab vermək haqda azı 10 gün düşündü. Son əhvalat, yeni keçmiş casus Skripal və qızının, polisın zəhərlənməsi əslində Litvinenkonun öldürülməsinin ardıdır. İngilis xüsusi xidmətləri, nəhayət, guya asqırıp ayılıblar, 14 bu tip şübhəli ölüm faktını araşdırırlar. Qəbiristanlıqlarda qəbirlər sökülür... Gorun çatlasın, Marqaret Tetçer. Ta Çörçill neyləsin, heç təsəvvür eləmək olmur.

Biz Rusiyanın necə imperiya olduğunu, hansı nifrət, əsəb, qara fikirlərlə düşmən saydıqlarını məhv etdiyini hamıdan yaxşı bilir. Taleyimiz belədir. 200 ildən çoxdur bu məhəş imperiyanın, bu anormal, əcaib ikibaşlı qartalın caynaqları altındaydıq. Torpaqlarımızı alıb itə-qurda pay ediblər, qabaqda gedən qaymaq ziyalılarımızı Sibir çöllərində öldürüblər, müstəqil dövlətimizi çökdürüblər, sərvətlərimizi dəyər-dəyməzinə sümürüb hələ üstəlik minnət qoyublar. Bəs uzun illər komfortda yaşamağa öyrəmiş qərblilər bunu bilmirlərmi? Görürdülərmi? Görürdülər. Ancaq susurdular. O üzdən əcəl zəngi bir gün öz qapılarında çalınanda çaşbaş qalıblar. Bir az pis axşamlayıblar.

Britaniya hökumətinin Rusiyaya cavab notasında bir detal xüsusi vurğulanır: "Ölkəmizin daxilində silah tətbiq edilib". Anlamıram, bəs 30 ildir Azərbaycanın daxilində kimin silahlı qüvvələri oturub? Ermənilərə qarşı niyə belə münasibət yoxdur? Ruslar ermənilərə dəstək verəndə susun, Solsberi-yə zəhər atanda diliniz açılsın - olmur belə. Dünya siyasəti oyuncağa dönür. Ya hamı evində oturacaq, ya da hamının qəbirləri söküləcək.

Avropa Birliyindən dəstək istəyirlər. Axı ordan çıxmağın əsasını elə Tereza Mey hakimiyyəti qoyubdur. Buyur, breksitdən ləzzət al. Zəifləmiş, parçalanmış Avropa rus ayısının qabağında həresi bir yana baxan öküz sürüsünə dönür. Min, parçala, hökm sür.

İkiüzlü siyasətin axırı belə olmalıydı. 2005-ci ildə Elmar Hüseynov Bakıda öldürüləndə nə tədbir gördünüz? Heç nə eləmədiniz. İndi Maltada, Slovakiyada - Avropanın göbündə jurnalistləri güllələyirlər (*deyərsən göbək sözünü çox yazmalı oluruq. Nə etməli, mövzu intim mövzudur. Hələ pis çıxmasın, deyərsən, bunun qurşaqdan aşağı enən vaxtları da olacaq*).

Şəxsən mənə o "Noviçok" adlı əsəb-ific qazını rusların tətbiq elədiyinə bir damcı şübhə yoxdur. Putin 18 illik siyasəti ilə beynəlxalq hüquqda heç bir qanun-qayda tanımadığını dəfələrlə nümayiş etdirib. Yenə girişdəki fikirlərimizə qayıtsaq, bunlar sənişin təyyarəsini raketlə vuran, doğma qardaşı Ukraynanı parçalayan və qanını axıdan, Suriyadan Gürcüstana, Moldovadan Orta Asiyaya qədər ən fərqli coğrafiyalarda suyu bulandırın bəliq tutmaq istəyən rejimdir. Erməniyə tank, azərbaycanlıya həmin tankı vurmaq üçün raket satan, bu qırğınlardan milyardlar qazanan mənfur sistemin əlində yesir qalmışdır. Ancaq deyir imam üçün ağılayanda arada Yezidə də bir-iki ağız ağılamaq pis olmaz. Guya Qərb, elə Britaniyanın özü süddən çıxan ağı qaşdırmı?

Çox uzaqdan misal gətirmək fikrində deyiləm. İllərdən 2003. ABŞ və Böyük Britaniya İraqda kütləvi qırğın silahlarının, bakterioloji və kimyəvi silahın hazırlanması bəhanəsiylə Səddam rejiminə basqın edir. Mühəribə 8 il çəkir. Arada Səddamı tutub asırlar. Ancaq bütün bu müddətdə İraqda BİR QRAM belə kütləvi qırğın silahı tapılmır. Anti-Səddam koalisiyası bunu etiraf edir. Toni Bleyer və Corc Buş dəfələrlə yalan danışmışdır. İndi sizə beynəlxalq inamsızlığın kökünə belə yalançılıqlar dayanır. Sən 2003-də yalan danışmışsan, Putin də 2018-də danışır. Müəllimi siz olmusunuz.

Məncə, o qədər də pis şagirdə bənzəmir. Hərçənd, elə bil ki, ustadlarının üzünə kəm baxmaqdadır. Gözü-nə ağı damacaq - bizim millət belə deyir...

ABŞ prezidenti Donald Trampın dövlət katibi Reks Tillersonu gözlənilmədən vəzifədən azad etməsinin də içindən "İran çıxdı". Tramp deyib ki, Tillersonla yaxşı anlaşsalar da, tərs düşən tərəfləri də olub, xüsusən də İran məsələsində. Sitat: "Mən İranla əldə olunan nüvə anlaşmasının qorxunc olduğunu düşünürdüm, ancaq o (yəni Tillerson - K.R.) qaydasında olduğunu düşünürdü. Mən İranla anlaşmanı ləğv eləmək və ya nə isə etmək istəyirdim, o isə fərqli düşünürdü".

Belə görünür ki, ABŞ administrasiyasında İranla bağlı ciddi fikir ayrılığı olub. Nə qədər həqiqət olub-olmadığı bəlli olmasa da, hər halda, Trampın Tillersonu yola salmasına səbəb kimi İran siyasətini göstərməsi ABŞ-ın hazırkı rəhbərliyinin Tehranla bağlı daha sərt addımlar atmaq istəyinin olduğunu ortaya qoyur.

Əslində biz bunu bir neçə ay əvvəl də yazmışdıq. Hələ ötən ilin oktyabrında Trampın İranla imzalanmış nüvə anlaşmasını uzatmaqdan imtina edərək Konqresə göndərməsi də bəlli təhlükədən xəbər verirdi. Bu ilin yanvarında isə Tramp vəzifəsinin icrasına başlamasının bir illiyi ilə bağlı çıxış edərkən 4 ölkəni - Rusiya, Çin, Şimali Koreya və İrani hədəfə alıb. Tramp deyib ki, İran xalqı sərt diktaturanın cinayətlərinə qarşı üsyan etdikdə səssiz qalmayıb. O, ABŞ-ın azadlıq mübarizəsində İran xalqının yanında olacağını bildirib. Bundan başqa, Tramp deyib ki, Konqresdən İranla əldə edilən nüvə anlaşmasının çərçivəsi ilə bağlı məsələlərə yenidən baxmasını istəyib. İranda ötən ilin sonunda başlayan aksiyaları dəstəkləyən ABŞ prezidenti eyni zamanda Qərb ölkələrini və sələfi Barak Obamanı İran siyasətində görə də tənqid edib. Tramp deyib ki, Obamanın ağılsızcasına İrana etdiyi yardımlar terrorçulara gedib.

Yeri gəlmişkən, İranda ötən ilin son günlərində başlayan və sürətlə bütün ölkəyə yayılan etirazların xaricdən təşkil olunduğu iddiaları dünya mediasına çıxıb. Daha dəqiqi, etirazların hazırlanması ABŞ kəşfiyyatının adına bağlanıb. Tramp ötən ilin iyununda ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin İran əməliyyatları bölümünə Yaxın Şərqdə ciddi fəaliyyət təcrübəsi olan "Ayetullah Mayk" ləqəbi ilə tanınan Maykl D'andreami təyin edib. Bəzi media orqanları son iğtişaşların əsas müəllifinin "Ayetullah Mayk" olduğunu yazırlar. Yeni bir mənada Tramp artıq İrana qarşı "düyməyə basıb". İndi isə administrasiyadakı daha bir

Ağ Evə "partlayan" İran "bombası" - əks-sədası Bakıda da eşidiləcək

İran mövzusu Tillersonun yola salınmasına səbəb oldu, bundan sonra nə olacaq?

"tormozlayıcı" fiqur uzaqlaşdırıldı.

Məsələ ondadır ki, bir qayda olaraq ABŞ hökumətinin ölkə xaricindəki fəaliyyəti ilə bağlı qərarlar Dövlət Departamenti, yeni xarici siyasət idarəsi, Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi və Müdafiə Nazirliyinin tövsiyələri əsasında verilir. Tillerson həm daha əvvəl çalışdığı neft sahəsindəki təcrübəsi, həm də diplomatik idarəsinin xarakterindən doğan barışdınca missiyaya daha yaxın idi. Doğrudur, ABŞ siyasətində aqressiv xəttə aid olan çoxlu sayda dövlət katibləri olub. Ancaq diplomatiya idarəsinin funksiyası problemləri sülh və danışıqlar yolu ilə çözməkdir. Son kadr təyinatlarından belə məlum olur ki, Tramp İranla bağlı sərt addımlar atmasında "ayağına dolaşan" əsas kadrlardan biri ilə sağollaşdı.

Trampın Tillersonun yerinə təyin etdiyi kəşfiyyat rəisi Pompeo isə məhz sərt xəttin tərəfdarıdır. Bunu Trampın öz reaksiyası da təsdiqləyir. ABŞ prezidenti dövlət katibi təyin etdiyi Pompeo'u tərifləyib, "Pompeo ilə eyni fikirlərə sahibik, müdhiş bir enerjisi və təcrübəsi var" deyib.

Yeni görünən odur ki, Trampın xarici siyasətlə bağlı qərarlarını formalaşdıracaq dövlət katibi postu və kəşfiyyat rəhbəri arzuladığı kimi sərt xəttin adamı olacaq. Yeri gəlmişkən, Pompeo'u bu

postda sabiq müavini, "təpədən dirnağa" kəşfiyyatçı olan Cina Haspel əvəz edib. Haspel Pompeo'nun kadrıdır və o da sərt xətti təmsil edir. Pompeo'nun dövlət katibi təyinatını İsrail də məmnuniyyətlə qarşılayıb. Baş nazir Benyamin Netanyahu Pompeo'nu tərifləyib və onunla "yaxşı işləyəcəklərini" deyib. Pompeo özü də böyük İsrail vurğunu və Netanyahu dostudur. Bir neçə il əvvəl o, Netanyahu haqqında yüksək fikirlər səsləndirib.

Trampın Tillersonu qovma səbəbi və onun yerinə Pompeo'nu təyin etməsi onun İranla bağlı sərt qərarlar qəbul edəcəyini indidən göstərir. Məsələ ondadır ki, Pompeo İsraili sevdiyi qədər də İrana nifrət edir. ABŞ-ın yeni dövlət katibi bir müddət əvvəl İranın terrorun ən böyük dəstəkçisi olduğunu, nüvə anlaşmasının fəlakət olduğunu və anlaşmanın zibilqabına atılmalı olduğunu deyib.

İndi isə belə bir adam Trampın xarici siyasət üzrə məsləhətçisi (*ABŞ dövlət katibi postunun açıqlaması bu cürdür - K.R.*) olacaq. Əlbəttə ki, artıq Trampı İran mövzusunda kimsə dayandırmayacaq. Əksinə, daha sərt qərarlar verməsi üçün təşviq edəcək. Üstəlik, Pompeo'dan sonra kəşfiyyata rəhbərlik edəcək Haspel də bu məsələdə ona "yardımcı" olacaq. Bu isə o deməkdir ki, qarşıdakı

dövrə ciddi global hadisələr baş verməyə, ABŞ İranla anlaşmadan imtina etmək də daxil olmaqla, kəskin qərarlar qəbul edəcək. Doğrudur, İrana birbaşa hərbi müdaxilə hələ də real görünmür. Çünki bu cür qərarlar bir qayda olaraq Pentaqonun və generalların tövsiyəsi əsasında verilir. Generallar isə daha pragmatik olur, qərarlarını real şəraitə görə verirlər. Real şərtlər isə istənilən halda ABŞ-ın İrana hərbi müdaxiləsini əlverişli görə bilməz.

Lakin aydın məsələdir ki, yeni komandası ilə Tramp İranla bağlı sərt addımlar atacaq, o cümlədən Yaxın Şərqdə İran əleyhinə ərəb koalisiyası daha da gücləndiriləcək və dəstəklənəcək. Yeri gəlmişkən, bu günlərdə Səudiyyə Ərəbistanı vəliəhdi Məhəmməd bin Salman və eləcə də BƏƏ, Qətər liderləri Vaşinqtona səfər edəcək. Böyük ehtimalla, Vaşinqton görüşlərində İrana qarşı mümkün fəaliyyətlər, regionda maraqlarının vurulması, daxilədən qarışdırılması kimi müxtəlif ssenarilər müzakirə olunacaq.

Bir sözlə, yaxın illərdə qonşuluğumuzda vəziyyət heç də sakit keçməyəcək. 10 il əvvəl yaşananları xatırlasaq, o zaman bu narahatlıqdan bizə də pay düşəcəyini deyə bilərik.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Son günlərdə Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində gərginlik yaranıb. İşğalçı Dağlıq Qarabağ rejiminin başçısı Bako Saakyanın Vaşinqtona səfər etməsindən sonra Azərbaycan tərəfinin Amerikanın ölkəmizdəki səfiri Robert Sekutanı Xarici İşlər Nazirliyinə çağırması, Birləşmiş Ştatlara nota verməsi buna sübutdur.

Bu mövzu ilə bağlı müxtəlif müzakirələrin getdiyi bir vaxtda ABŞ-ın ölkəmizdəki səfirinin bu ayın sonunda Bakını tərk edəcəyi məlum olub. Bu barədə səfirin özü "Interfax Azərbaycan" saytına məlumat verib. O, diplomatik missiyasını başa vurduğuna görə martın sonlarının ölkəsinə dönəcəyini desə də, yeni səfirin kimliyi barədə məlumatsız olduğunu bildirib. Bu da o anlama gəlir ki, Azərbaycandakı prezident seçkiləri vaxtı seçkilərə birbaşa təsir etmək imkanları olan dünyanın iki nəhəng ölkəsinin-Rusiya və ABŞ-ın səfirləri Bakıda olmayacaq. Bu faktın istənilən halda 11 aprel seçkilərinə dolayısı ilə təsir edəcəyi bildirilir.

Amerikanın dövlət katibi Reks Tillersonun vəzifəsindən azad olması və onun yerinə sərt mövqeyi ilə tanınan Mayk Pompeo'nun gəlməsi də müzakirələrə əlavə rəng qatıb.

Rəsmi Bakının gərginliyini fonunda ehtiyatlı davranışlarını da sezməmək mümkün deyil. Belə ki, rəsmi dövlət qəzetlərinə diqqət yetirdikdə, heç birində Amerika əleyhinə olan bir yazıya belə rast gəlmək mümkün deyil. Bu da o anlama gəlir ki, rəsmi Bakı ABŞ-la münasibətləri gərginləşdirmək istəmir.

Azərbaycanın Rusiyadakı sabiq səfiri, politoloq Hikmət Hacızadə hər iki ölkə tərəfin-

ABŞ səfirinin qəfil geri çağırılmasının pərdəarxası

Hikmət Hacızadə: "Sekuta sükutla gəldi, sükutla da gedir"

dən xoşagəlməyən addımların atıldığını qeyd etdi: "Azərbaycan ölkə daxilində fəaliyyət göstərən Amerikanın təşkilatlarını, Azadlıq Radiosunu bağladı. Nəticədə də ABŞ Bako Saakyanı Vaşinqtona çağırırdı. Əvvəla, onu deyim ki, Saakyanın çağırılması elə də ciddi hadisə deyil. Onu Konqresdə görüş keçirməyə çağırıblar. Bu, Amerikanın rəsmi mövqeyi deyil. Orada hansısa konqresmenlər ermənilərdən pul alıb, Saakyanı danışıqlara çağırıblar. Bu

ABŞ-ın qondarma rejimi tanımağı anlamına gəlmir. Bu heç gözlənilmir də. Bu, ermənilərin bizi qıcıqlandırmaq üçün növbəti hoqqalarıdır. İstənilən halda bu olmamalı idi. Biz tərəfdən də mehriban münasibət olmalıdır. Amma bunu hələ ki görmürəm. Amerikanın əsas davası Rusiya, İran və Şimali Koreyadır. Azərbaycanın burada Dağlıq Qarabağ problemi, eləcə də Gürcüstanın məlum ərazi bütövlüyü məsələsi Amerika üçün əsas deyil. Onlar böyük mü-

haribəyə girişiblər. Tramp deyir ki, İranla, Şimali Koreya ilə qurtaraq, sonra Rusiya ilə məşğul olaq. Ondan sonra Azərbaycan özü-özünə gələcək. Bizim üçün Qarabağ problemi çox böyük olsa da, Amerika üçün xırda məsələdir. Onlarda prioritet məsələ kimi bu gün nəinki Qarabağ, hətta Qafqaz belə yoxdur. Əsas problemləri Şimali Koreya, İran və Rusiyadır. Bu baxımdan bizim üçün heç nə dəyişməyəcək. Amma böyük müharibələr gözlənilir. Şimali

Koreyanı ram etmək, İrانی tərk-silah etmək, eləcə də Rusiyanı yerində otuzdurmaq istiqamətində siyasət yürüdü-ür".

Bako Saakyanın səfərinə etiraz olaraq, Azərbaycan XİN-in yaydığı bəyanatda bir diqqətçəkən məqam oldu. Belə ki, rəsmi qurum qondarma rejimin rəhbərinin səfəri ilə bağlı adekvat addımların atılacağını bəyan etdi.

H.Hacızadə: "Azərbaycan tərəfinin bəyanatında adekvat addımların atılacağı deyilsə də, heç nə edilməyəcəyini düşünürəm. Çünki indiyə qədər nə ediblərse ediblər. Amerikadan Azərbaycana gəlib-gedənlərin viza məsələsini çətinləşdirə bi-

ABŞ səfirindən də bu gərginlik yaranandan sonra soruşdular, o da dedi ki, Qarabağ Azərbaycanındır. Saakyanın səfəri ilə bağlı çox əsəbləşməyə də dəyməz, çünki ciddi bir şey deyil. Hazırda əsəblər müharibəsi gədir".

Politoloq Sekutanın Azərbaycanı tərk edəcəyi ilə bağlı da məsələyə toxundu: "Öncəliklə deyim ki, bizim seçki onlar üçün hər hansı bir sirt, gözlənilməz hal deyil. Nəticəni hər kəs görür. Bu baxımdan nə Rusiya, nə ABŞ səfirlərinin Azərbaycanda olmaması heç nəyi dəyişmir. Bir də ki, Sekutanın müddəti bitməyə də, o, dərhal getməyə bilər. O, ölkəni tərk etsə belə, səfir fəaliyyətini müavin də apara bilər. Əslində səfirin vəzifəsi o qədər də ciddi deyil. Müavin də yaxşı işləyə bilər. Təyin olunmamış Metyu Brayza bir il Azərbaycanda qalıb, səfir kimi işlədi. Sekutada düşünürəm ki, türk kökləri var. Onun familiyası sükut sözündən əmələ gəlib. O, həmişə sükut edir, hər zaman susub. Fəaliyyət göstərdiyi 3 ildən bir az artıq vaxtda ondan heç nə eşitmədik. Sükutla gəldi, sükutla da gedir. Onun müavinini vəzifəni aparacaq. Səfirələrə yuxarıdan tapşırıqlar verilir. Amma səfirin öz azadlığı da, ürəyi də var. Məsələn, indiki Norveç səfiri heç görünürmür. Amma Norveçin keçmiş səfiri Steynar Gil görünürdü. Ona da, indiki səfirə də eyni tapşırıqlar verilmişdi. Amma burada başqa-başqa şəxslər, ürəklər, vicdanlar mövcuddur. Hər şey insandan asılıdır. Baxır kim səfir kimi gəlir. Yeni tapşırıqla hər şey icra edilmir. Allah insanı necə yaradıbsa, ona tapşırıqlar da verir, iradə də".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

"Rusiyada vəziyyətin pisləşməsi bizim üçün məqbul deyil"-deputat

Vahid Əhmədov: "İstədiyimiz budur ki, Rusiya müstəqil dövlət kimi fəaliyyət göstərsin, amma imperiya siyasətindən əl çəksin"

"Rusiyadakı seçkilərdən sonra ciddi dəyişikliklər gözləmiyəm. Fakt budur ki, Rusiyanın siyasi sistemində olduğu kimi, iqtisadi sahədə də müəyyən problemlər var".

Deputat Vahid Əhmədov bu fikirləri Rusiyadakı 18 mart prezident seçkilərindən sonra sonrakı proseslərlə bağlı gözləntilərini "Yeni Müsavat"a bölüşərək söylədi.

"Dünyada çox ciddi siyasi proseslər gedir. Fakt budur ki, seçkidə favorit Putin dir. Çünki favorit olacağı gözlənilən Navalni seçkiyə buraxılmadı. Baxmayaraq ki, Sobçak buraxılıb, amma yenə də 18 martda Putin prezident seçiləcək. Hazırda Rusiya-

dakı ab-hava, vəziyyət bir qədər fərqlənir. Düzdür, bu yaxınlarda Rusiya dövlət başçısının Federasiya Şurasına müraciətində çox ciddi məsələləri eşitdik, Putinin mesajları ciddi müzakirə obyektinə çevrildi. Amma ABŞ və Avropa dövlətlərinin Rusiyaya qarşı qəbul etdiyi sanksiya qərarları çox ciddi qərarlardır. Həsab edirəm ki, ABŞ-ın və Avropa dövlətlərinin Rusiyaya təzyiqləri bundan sonra davam edəcək. O vaxta qədər ki, Rusiya dövləti, ümumiyyətlə, imperiya siyasətindən əl çəkəcək, Ukrayna məsələsi, Gürcüstandakı Abxaziya, Cənubi Osetiya məsələləri,

həmçinin Azərbaycanda Dağlıq Qarabağ məsələsi öz müsbət həllini tapacaq, ölkəmizin ərazi bütövlüyü təmin ediləcək. Bunlar gündəmdə olan məsələlərdir və təzyiqlərin də bünövrəsində əsasən bu dayanır".

Vahid Əhmədov Rusiyanın SSRİ-nin bərpası ilə bağlı Kremlin geri dönüş edəcəyini düşünür: "Mən bu barədə düşünmək belə istəmirəm. Artıq postsovet məkanındakı dövlətlər müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi uğrunda çox ciddi addımlar atırlar. Rusiya ilə çox yaxın münasibətləri olan Qazaxıstan kimi dövlətdə rus dilinə mən-

duşiqyyət qoyulması, latın qrafikasının bərpası, o cümlədən bütün rəsmi yazışmaların qazax dilində aparılması sadə məsələlər deyil. Yeni artıq Rusiyadan sürətlə uzaqlaşma prosesi davam edir. Azərbaycanın dövlət başçısının apardığı siyasəti də mən çox müsbət qiymətləndirirəm. Çünki biz bu dövlətlə strateji müttəfiq, onun tərəfindən bizə nə qədər təzyiqlər, təhdidlər olsa da, bu əməkdaşlığı davam etdirmək lazımdır. Rusiya da gec-tez Azərbaycanın müstəqil dövlət olduğunu, müstəqilliyindən imtina etməyəcəyini başa düşəcək. Dövlət başçımız

müstəqil siyasət aparır və bu müstəqil siyasət axıra qədər davam etdiriləcək, Azərbaycan əhalisi də bunu dəstəkləyir".

Deputat Azərbaycanın şimal sərhədlərində narahatlıq doğuran proseslərə də diqqət çəkdi: "Ramazan Abdulatipovun gedişindən sonra Dağıstanda baş verən hadisələrə, atışmalara, ölümlərə və s. fikir verin, bunlar da ciddi problemlərə gətirib çıxara bilər. Biz bu hadisələri yaxından izləyirik, çünki qonşu dövlətdə baş verən hadisələrdən söhbət gedir və Azərbaycana da təsir göstərə bilər. Biz bunu istəmirik. Bizim istədiyimiz odur ki, Rusiya müstəqil dövlət kimi fəaliyyət göstərsin, amma imperiya siyasətindən əl çəksin".

□ **Elsad PASASOY, "Yeni Müsavat"**

Bakıda valyutadəyişmə məntəqələrinin uzun müddətdir ki, açılmasının səbəbi məlum olub. Öncə yada salaq ki, 2015-ci ilin dekabrında baş verən manatın ikinci devalvasiyasından sonra ölkədə əhali arasında dollar ajiotajı daha da gücləndi. İnsanlar kütləvi şəkildə valyutadəyişmə məntəqələrinə üz tutaraq dollar almağa çalışdılar.

Nəticədə manata olan tələbat bir qədər də azaldı və yerli valyutanın ucuzlaşması üçün şərait yarandı. Belə olan təqdirdə çıxış yolu kimi ölkədə valyutadəyişmə məntəqələrinin lisenziyaları ləğv edildi və həmin ilin yanvar ayından etibarən bu məntəqələrin fəaliyyəti rəsmən dayandırıldı.

Valyutadəyişmə məntəqələri bağlandıqdan sonra "qara bazar"lar aktivləşdi. Daha sonra hökumət "qara bazar"larla mübarizəyə başladı. 2017-ci ildə manatın sabitləşməsinə və ölkəyə turist axınının başlamasından sonra valyutadəyişmə məntəqələrinin açılması məsələsi də gündəmə gəldi. Ötən ilin aprel ayında Milli Məclisin plenar iclasında "Valyuta tənzimi haqqında" Qanun müzakirə edilərək, qəbul olundu. Deputatlar bildirdilər ki, valyutadəyişmə məntəqələrinin açılması vacibdir. Qanunun qəbulu ilə bu məntəqələrə nəzarət əvvəllər olduğu kimi Mərkəzi Banka deyil, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına tapşırıldı. Daha sonra isə məntəqələrin açılması prosesi müəmmal şəkildə uzadıldı.

Martin 13-də Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının mətbuat katibi Elşən Allahverdiyev modern.az saytına bildirib ki, Azərbaycanda "Valyuta tənzimi haqqında" Qanunda dəyişikliklər edilməsi barədə layihə hazırla-

Valyutadəyişmə məntəqələrinin açılmamasının səbəbləri bilindi

Depozitin miqdarı, valyuta bazarında passivlik və...

nıb. Təklif edilən dəyişikliklər nəticəsində valyuta mübadiləsi əməliyyatlarının aparılması qaydaları, o cümlədən təşkilatı, texniki təchizat, təhlükəsizliyə dair tələblər, uçotun, hesabatın, sənədləşmənin vahid formaları, onların müddəti, habelə həmin fəaliyyəti göstərəcək obyektlərin yerləşəcəyi ərazilər maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırmaqla müəyyən ediləcək.

Qurum rəsmisi deyib ki, valyuta mübadiləsi məntəqələri açmaq üçün tələblər 21 dekabr 2017-ci il tarixdə Palata tərəfindən təsdiq edilmiş "Valyuta mübadiləsi fəaliyyətinə lisenziya almış şəxslər tərəfindən valyuta mübadiləsi əməliyyatlarının aparılması Qaydası" ilə müəyyən edilib.

"Yeni Müsavat" a danışan iqtisadçı Vüqar Bayramov bildirib ki, bu vaxta qədər valyutadəyişmə məntəqələrinin bərpa edilməsinə səbəb qaydaların müəyyənlişdirilməməsi olub: "Qaydalar müəyyənlişdikdən sonra güman edilirdi ki, bu məntəqələr tez bir zamanda bərpa ediləcək. Lakin bu, reallaşmadı. Yubanmaya səbəb ilk olaraq budur

ki, məntəqələrin formalaşması üçün tələb olunan depozitin miqdarı böyükdür. Depozitin həcmi yüksək olması valyutadəyişmə məntəqələrinə marağın azalmasına səbəb olur. Əslində depozitin məbləği əvvəlcədən müzakirə edilən məsələlərdən idi. Həmçinin depozitə ehtiyacın olub-olmaması da müzakirə mövzusu idi. Bu məsələlər hətta parlamentdə də müzakirəyə çıxarıldı. Orada əvvəlcə depozit kimi 5 min manatın olması da təklif edilirdi. Təəssüf ki, sonradə depozit məbləği kifayət qe-

dər yüksək nəzərdə tutuldu. Belə ki, bu rəqəm 50 min manat və ya 50 min dollar müəyyənlişdi. Nəticədə məntəqələrin açılması yubandı. Digər tərəfdən isə valyutadəyişmə məntəqələrinin fəaliyyəti üçün təklif edilən yerlər də sahibkarlar üçün heç də münasib olmadı. Nəzərə alaq ki, hansı yerdə bu məntəqələrin açılması ilə bağlı Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının xüsusi qaydaları var. Bu qaydalar çərçivəsində məntəqələrin formalaşması nəzərdə tutulub. Lakin burada da tələblər

kifayət qədər ağır olduğu üçün sahibkarlar tərəfindən bəzi hallarda belə yerlərin tapılması ilə bağlı çətinliklər yaranır. Bu da təbii ki, valyutadəyişmə məntəqələrinin açılmasını uzadır".

Ekspert bildirib ki, məntəqələrin açılmasını gecikdirən digər əhəmiyyətli məqam valyuta bazarında aktivliyin aşağı olmasıdır: "Rüsum, lisenziyanın verilməsi, depozitlə bağlı qaydalar müəyyənlişsə də çox təəssüf ki, aktivlik müşahidə olunmur. Bu, həm qeyd etdiyimiz səbəblərdən

sahibkarların aktivliyinin aşağı olması, həm də bütövlükdə valyuta bazarında əvvəlki dövrdən fərqli olaraq məzənnin demək olar ki, dəyişməməsidir. Bu hal isə valyutadəyişməsi ilə məşğul olanlar üçün rentabelliği azaldıb. 2015-2016-cı illərdə alış və satış kursu arasında fərq böyük idi. Bu isə rentabelliyyə təsir göstərirdi, məzənnə daha tez-tez dəyişirdi. İndi isə belə deyil. Ona görə də sahibkarlar bu işə maraqlı görünmür. Lakin bütün hallarda valyutadəyişmə məntəqələrinin fəaliyyətinin bərpasına ehtiyac var. Bu məntəqələrin bərpa edilməsi valyuta bazarında rəqabətini formalaşması üçün vacibdir. Eyni zamanda məntəqələrin fəaliyyətinin bərpası şənbə-bazar, bayram günlərində yerli və xarici qonaqların valyuta dəyişmək imkanlarının yaranması baxımından da önəmlidir. Valyutadəyişmə məntəqələrinin fəaliyyəti bərpa edilərsə, alış-satış kursu arasındakı fərq daha da azalar. Bütün bu səbəblərdən məntəqələrin fəaliyyətinin bərpası vacibdir. Ancaq hələ ki yubanma davam edir".

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Dünya neft bazarının rəhbəri sabah Bakıya gəlir

OPEK-in baş katibi Məhəmməd Barkindonun Azərbaycana səfərində məqsəd neftin qiymətinin bazarda sabitləşməsidir

Xəbər verdiyimiz kimi, OPEK-in baş katibi Məhəmməd Barkindo sabah-martın 17-də ilk dəfə Azərbaycana rəsmi səfər edəcək. Səfər zamanı Azərbaycan və OPEK-in cari münasibətləri, OPEK+ sazişi çərçivəsində təşkilatla əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi, Azərbaycanın da təşəbbüskar olduğu OPEK və kartelə daxil olmayan ölkələr arasında daha sıx əməkdaşlıq formatının müzakirə olunacağı nəzərdə tutulur ("Trend").

Xatırladaq ki, hazırda Rusiya və OPEK, daha dəqiqi, bu qurumun faktiki lideri Səudiyyə Ərəbistanı neft hasilatının azaldılması barədə sazişə əməl olunması sahəsində birgə fəaliyyət göstərirlər. Bu baxımdan, iri neft istehsalçıların hasilat göstəriciləri daim diqqətdə saxlanılır. Lakin məsələ burasındadır ki, Azərbaycan heç də iri neft hasilatçısı deyil. Bu amili nəzərə aldıqda, OPEK rəhbərinin Azərbaycana səfəri müəyyən sualların meydana gəlməsinə səbəb olur: Bakının mövqeyi iri hasilatçılar üçün nə deməkdir? Hansı səbəbdən Azərbaycana OPEK tərəfindən belə diqqət ayrılır?

Məhəmməd Barkindo

Onu da qeyd edək ki, **Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov** bildirib ki, OPEK-ə üzv dövlətlər və qeyri-OPEK ölkələrinin birgə həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində bu gün beynəlxalq bazarda neftin qiyməti sabitləşib. Nazir qeyd edib ki, neftin qiymətinin sabit qalması üçün bu əməkdaşlıq davam etdirilməlidir: "Bu

işin nəticəsini görərək həm OPEK, həm də qeyri-OPEK ölkələri, o cümlədən Azərbaycan da düşünür ki, bu fəaliyyəti davam etdirmək lazımdır".

Nazir xatırladı ki, bu ilin iyun ayında Vyanada OPEK-in nazirlər səviyyəsində görüşü planlaşdırılır: "Ümid edirik ki, orada yenə də çox faydalı qərarlar qəbul ediləcək. Bu da neft

qiymətinin bazarda sabitləşməsinə xidmət edəcək"(APA).

ADA Universitetinin Xəzər Enerji və Ətraf Mühit Mərkəzinin direktoru Elnur Soltanovun "Yeni Müsavat" a dediyyə görə, OPEK+ razılaşmasında əsas yük Rusiya və Səudiyyə Ərəbistanının üzərinə düşür: "Həm siyasi mənada, həm də neft istehsalının həcmi nöqtə-

yi-nəzərindən yük bu iki ölkənin üzərindədir. Azərbaycanın bu təşəbbüsə qoşulması çox uğurlu bir addımdır. Əsasən ona görə ki, Azərbaycan siyasi fiqur deyil. Uzun illərin istismarından sonra bizdə hasilatın təbii azalması prosesi gedir. Çox nəhəng yatırımlar olmadan hasilatı artırmaq mümkün deyil, hansı ki, hazırda bu heç də səmərəli olmazdı. Yeni Azərbaycanda istehsal nöqtəyi-nəzərindən təbii bir trend yaşanmaqdadır. Bu mənada, hasilatı azaltmaq Rusiya və Səudiyyə Ərəbistanı üçün bu razılaşma ağırlı nəticə verir: həm hasilatı azaldırlar, az qazanırlar, həm də onların bazar payını Amerika şiş nefti tutur. Azərbaycanın uğuru ondadır ki, onsuz da var olan trendi ölkələrarası münasibətlərdə bir güzəşt kimi təqdim edə bildik".

Ekspertə görə, Azərbaycanı neft hasilatında önəmli edən istehsalın həcmi deyil: "Burada çox mühüm rol oynayan faktorlardan biri neftin harada istehsal olunmasıdır. Daha sonra necə neql olunması, ətraf ölkələr üçün hansı potensialı yaratması, hansı ölkələri təmin etməsi də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Yeni Qazaxıstan və Türkmənistan kimi neql

marşrutlarının diversifikasiyasında çətinliyi olan ölkələrə yaradılan imkanlar, Azərbaycan neftinin alıcısı olan ölkələrin təmin olunması, regionun rifahına nə qədər töhfə verməsi və sair amillərin hamısını nəzərə aldıqda, Azərbaycan neft bazarında elə də balaca oyunçu deyil. Neftlə bərabər, qaz mövzusunda da Azərbaycan getdikcə dünya miqyasında önəmli aktyorlardan birinə çevrilir. Bütün bunlar göstərir ki, OPEK-in ölkəmizə diqqətinin artması, onun rəhbərinin Azərbaycana gəlib mövqeləri uyğunlaşdırmağa çalışması üçün zəmin var".

E.Sultanov hesab edir ki, OPEK+ razılaşmasının nəticəsi olaraq dünya bazarda neftin qiymətinin mövcud səviyyəsi ilin sonunadək saxlanacaq: "Bu il üçün dünyada neftə olan gündəlik tələbatın 1,5 milyon barel artması proqnozlaşdırılır. Görünən budur ki, hasilatdakı, xüsusilə də Amerikada şiş neft hasilatındakı artım bu tələbat artımından daha yüksək olacaq. İlin sonuna doğru bazarda təklifin daha da artması gözlənilir. Bunun isə qiymətlərə təsiri qaçılmaz olacaq. Lakin bu zaman getdikcə gərginləşən ABŞ-İran münasibətləri nəzərə alınmalıdır. Bütün amillərin təsiri nəzərə alınmaqla, mövcud qiymətlərin ilin sonunadək saxlanması gözləniləndir".

□ DÜNYA,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Sabah Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin beş günlük genişmiqyaslı hərbi təlimləri başa çatır. “Yeni Müsavat” xatırladır ki, 25 min nəfərlik şəxsi heyət, 250-dək tank və digər zirehli texnikanın, 1000-dək müxtəlif çaplı raket və artilleriya qurğusu, reaktiv yayılım atəş sistemi və minaatanın, 50-dək müxtəlif təyinatlı ordu və cəbhə aviasiyasının cəlb olunduğu təlimlərdə ordumuz döyüş təcrübəsini artırmaqla yanaşı, Azərbaycanın son vaxtlar aldığı yeni və müasir silahlar və döyüş sistemləri də uğurla sınaqdan çıxarılmışdır.

İşğalçı tərəfi təlaşlandıran, onun “yuxusunu” qaçıran həm də budur. Neçə gündür erməni KİV-ləri və ekspert çevrələrində gedən şərh və müzakirələr bir daha bunu söyləməyə əsas verir. İşğalçı tərəf Azərbaycan ordusunun son təlimlərini həm də yekun müharibə hazırlıqları kimi qiymətləndirir.

“Azərbaycanda keçirilən təlimlərin məqsədi Ermənistanı məhv etməkdir”. Bu sözləri

Ermənistanın 1in.am saytına Azərbaycanda genişmiqyaslı hərbi təlimləri şərh edən erməni politoloq **Levon Şirinyan** deyib (axar.az). Şirinyan Azərbaycanın Ermənistana qarşı qətiyyətli mübarizə aparıldığını qeyd edib: “Azərbaycan vurur, dağıdır, yeni resurslarla mübarizəsini davam etdirir. Bunun da kulminasiya nöqtəsi real döyüş hazırlığı təlimləridir. Qarabağda, cəbhə xəttinə yaxın məsafədə bu miqyasda qoşun və hərbi texnikanın yer-

Azərbaycan son müharibə

hazırlıqları içində

Düşmən yuxusunu qaçıran təlimlər sabah başa çatır; hərbi manevrlərin gətirdiyi vaxtda Türkiyə Bakıdan Azərbaycana Qarabağ dəstəyi verdi: “Hər zaman yanınızdayıq... Haqq gec-tez yerini tapacaq, yanlış edənlər cavablarını alacaqlar”

zə hərbi və hərbi-texniki dəstəyi ilə yanaşı, siyasi-təbliğati və lobi dəstəyindən gedir.

Forumdakı çıxışında isə baş nazir bir daha Dağlıq Qarabağ ixtilafına toxunaraq bildirib ki, məsələyə yanaşmada ikili standartlara son qoyulmalıdır. Binəli Yıldırım deyib: “Dağlıq Qarabağ da Azərbaycanın qanayan yarasıdır. Azərbaycanın 20 faiz torpaqdan işğal olunub, 1 milyondan çox insanı qaçıqın və məcburi düşüb. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə, digər beynəlxalq təşkilatların qərarlarına baxmayaraq, münaqişə hələ də həllini tapmayıb. İnanıram ki, gec-tez haqq yerini tapacaq, yanlışlığa yol verənlər cavablarını alacaqlar”.

Qardaş ölkə baş nazirinin bu açıqlaması Azərbaycan üçün olduqca mühümdür və bir daha işğalçı Ermənistana aydın bir mesajdır ki, Qarabağ məsələsində konstruktiv mövqə tutmayınca, Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı əsassız torpaq iddialarından və millitarist siyasətdən əl götürməyincə, nə ona qarşı tətbiq olunan blokada rejimi götürüləcək, nə də Ermənistan bundan sonra hansısa iri regional layihəyə qoşula biləcək. Demək, təcavüzkar ölkənin və onun olan-qalan əhalisinin durumu bundan da ağır olacaq.

Bu, əlbəttə ki, bizim problem deyil. Düşmən ölkənin, işğalçı tərəfin problemi, onun seçimidir. Eyni zamanda hərbi, yoxsa sülh dilemmasının bütün ciddiliyi ilə İrəvanın önündə qoyulması deməkdir. Erməni xalqı indiki kriminal rəhbərliyinə dözümlü göstərərək müharibə variantını seçəcəksə, onu da alacaq. Əksi, yəni sülh yolu isə həmişə açıqdır...

Rusiya XİN: “Moskvada Qarabağ separatçılarının nümayəndəliyi yoxdur”

“Moskvada ”Artsax Respublikası”nın heç bir nümayəndəliyi yoxdur”. Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova dünənki brifinqdə bildirib (APA). O, Azərbaycan KİV-i tərəfindən belə bir sual daxil olduğunu söyləyib.

“22 fevralda Moskvada “Azad Artsax 30 il” adlı dəyirmi masa keçirilib. Tədbirdə “Artsax Respublikası”nın (Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin başqa qanunsuz adı - red.) Moskvadakı daimi nümayəndəsi Albert Adriyan iştirak edib. Rusiya-Artsax dostluq cəmiyyətinin yaradılması haqqında məlumat verilib. Rusiya XİN bunu necə şərh edə bilər? Biz söhbətin nədən gətirdiyi dəqiqləşdirdik. Demək istəyirəm ki, Moskvada Artsax Respublikasının heç bir nümayəndəliyi mövcud deyil. Məlumatda qeyd olunan Adriyan, məndə olan məlumata görə, Ermənistan Respublikasının Rusiyadakı səfirliyinin müşaviridir. Bütün hallarda o, Rusiya XİN-də belə akkreditə olunub. Rusiya-Artsax dostluq cəmiyyətinin yaradılmasını isə şərh etməyə ehtiyac görmürəm. Rusiyada müxtəlif ictimai təşkilatlar fəaliyyət göstərir. Əsas odur ki, bu təşkilatlar Rusiya qanunvericiliyinə zidd fəaliyyət göstərməsin”, - deyərək Zaxarova qeyd edib.

ləşdirilməsi halında Ermənistan qoşunlarının döyüş hazırlığı vəziyyətinə gətirilməməsi çox pis nəticələrə səbəb ola bilər. Aydındır ki, hərbi rəhbərlikdə və digər dövlət qurumlarında təlimlərlə bağlı gərginlik var. Ancaq Azərbaycanın bu hərəkətləri hələ gərginləşmənin başlanğıc mərhələsidir. Azərbaycan bizi rahat buraxmayacaq”.

Erməni ekspert Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin YAP-in son qurultayında İrəvanla bağlı məlum çıxışına da diqqət çəkib. “Prezident bu çıxışında Azərbaycanın hərbi, siyasi planlarını, hərbi doktrinasını elan edib. Əgər Ermənistan rəhbərliyi siyasi oyunları kənara qoyub bu məsələlərə ciddi yanaşmasa, Azərbaycan bizim daxilimizə doğru hərəkət edəcək. Hədəf İrəvan olacaq”, - deyərək, təşvişlə qeyd edib.

Daha sonra Rusiya, Türkiyə və Azərbaycan arasında münasibətlərə toxunan L.Şirinyan tarixin yenidən təkrar olduğunu, dünyada gedən proseslərdə Rusiya-Türkiyə maraqlarının yaxınlaşması ilə Ermənistanın 1920-ci illərdə olduğu kimi yenidən məhv

ola biləcəyini vurğulayıb: “Bu, Rusiya himayəsinin Ermənistanla güvən vermədiyi gerçəyini başa düşən Ermənistan rəhbərliyinin Amerikalıya sığınması, qondarma DQR-in “rəhbəri” Bako Saakyanın ABŞ-a səfər edərək orada özünə siyasi və maddi himayədar axtarması fonunda açıq görünür. Ermənistan rəhbərliyi başa düşməli idi ki, Ermənistan Türkiyə və Azərbaycan faktoruna görə Rusiyaya lazım idi. İndi və gələcəkdə strateji maraqların uzlaşması çərçivəsində Ermənistan uzun müddət Rusiyanın yanına düşməyəcək. Bu da Ermənistanın məhvi deməkdir”.

Erməni politoloq Ermənistan ictimai-siyasi vəziyyətdən də söz açıb: “Ermənistan-da ehlə bir vəziyyət yaranıb ki, guya parlament və baş nazirlik sistemi qurulub. Əslində isə Serj Sərkisyan hakimiyyətini yenidən qurub, sahmana salır. Parlament hakimiyyəti qurulsa da, parlamentin hakimiyyətindən yox, ancaq baş nazirin hakimiyyətindən danışılır”.

Düşmən ölkənin politoloqunun Qarabağ məsələsində Türkiyə amilini vurğulaması

boşuna deyil. Ən azı, ona görə ki, qardaş ölkənin rəsmiləri dəfələrlə “Qarabağ problemi - bizim problemimizdir” bəyanatını veriblər. İşğalçı ölkə ilə sərhədləri bu gün də bağlı saxlayan qardaş ölkə əməldə də öz sözünü daim tutub və tutur. İki qardaş ölkə arasında hərbi sahədə ildən-ilə genişlənmən əməkdaşlıq, vaxtaşırı keçirilən birgə təlimlər buna parlaq sübutdur. Bu da Azərbaycandan ötrü nə qədər mühüm, xoş bir gerçəklikdirsə, düşməndən ötrü bir o qədər ağır və üzücü realıqdır - üstəlik, Ankara-Moskva əlaqələrinin inkişaf etməsi fonunda.

“Türkiyə və güclü Azərbaycan bölgənin təhlükəsizliyinin təminatçısı olacaq”. Bunu Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırım Bakıda keçirilən IV Qlobal Forum çərçivəsində Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədovla keçirdiyi görüşdə söyləyib. “Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ məsələsi, təəssüf ki, qanayan bir yaradır. Bunun bir zaman düzələcəyinə əminəm. Türkiyə hər zaman Azərbaycanın yanındadır”, - deyərək qeyd edib.

Buna şübhə eləmirik. Söhbət həm də Türkiyənin ölkəmi-

Agent Sergey Skripal və qızı Yuliyanın İngiltərədə zəhərlənməsi ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurası təcili iclas keçirib. İngiltərənin tələbi ilə toplanan BMT TŞ üzvləri Rusiyanı sui-qəsd cəhdində ittiham ediblər. ABŞ-ın BMT-dəki daimi təmsilçisi Nikki Heyli Rusiyanın vicdansız cinayət işlədiyini deyib.

Rusiya isə bu ittihamları rədd edir. Bu ölkənin BMT-dəki daimi təmsilçisi Vasili Nebenziya iddiaları rədd edərək cinayətin Rusiya tərəfindən törədilmədiyini vurğulayıb: "London başqalarını günahlandırmaq əvəzinə öz torpağında nə baş verdiyini anlamalıdır, çünki nəzakətli insanlar belə davranır. Bizim bu hadisə ilə heç bir əlaqəmiz yoxdur və ortaq istintaqa hazırıq. Heç nədən qorxumuz və gizlədiyimiz bir şey yoxdur".

Britaniya baş naziri Tereza Mey 23 rus diplomatın ölkədən deportasiyası barədə qərar verib. Baş nazir bu ölkəyə qarşı əlavə sanksiyaların tətbiq ediləcəyini vurğulayıb. Rusiya da diplomatlarla bağlı analoji addım atıb.

Ekspertlər gərginləşən bu münasibətlərin fonunda Azərbaycanın mövqeyinin necə olması barədə fərqli fikirlər səsləndirirlər. BMT üzvü olan Azərbaycanın bu məsələdə balanslı siyasət yeritməsinin nə qədər çətin olduğu göz önündədir. Ortada sübut olmasa da, gözlər bu cinayət hadisəsində də Kremlin üstünə dikilib.

Politoloq Əhəd Məmmədli hesab edir ki, Azərbaycan bu məsələdə birmənalı şəkildə neytral qalmalıdır: "Yaddan çıxarmayaq ki, Britaniya uzaqda, Rusiya isə yanımızdadır. Bu agent skandalının Azərbaycana heç bir aidiyyəti yoxdur. Bu məsələyə Azərbaycan qətiyyətlə müdaxilə etməməlidir. Zətən Azərbaycanın tərəf tutmağı heç kəs gözləmir. Fakt yoxdur deyəndə ki, məsələ araşdırılır. Bu qətlə bütün yollar Kremlinə gədir çıxır. İngilislər əmin olma-

Londondakı zəhərlənmə: İngiltərənin, yoxsa Rusiyanın yanında olmalı...

Əhəd Məmmədli: "Haqlı tərəf Britaniyadır, lakin onlar uzaqda, Rusiya isə yanımızdadır"
Elşən Mustafayev: "Azərbaycan hətta Krım məsələsində də Rusiyayı müdafiə etməyib"

saydı, bu cür açıq şəkildə Rusiyayı ittiham etməzdilər. Bu məsələdə haqlı tərəf Britaniyadır. Lakin bu davanın Azərbaycana heç bir aidiyyəti yoxdur. Azərbaycan Rusiya ilə

həmsərhəd olan balaca və kifayət qədər problemlə ölkədir. Kiçiklər böyüklerin davasında eyni məsafə tutub kənardadır. Kənardadır qalsaq, heç kəsin hədəfinə tuş gəlmə-

miş fərqlidir və ağırdır. Qərb-Rusiya qarşılıqlı son illərin ən pik nöqtəsindədir. Putin açıq şəkildə ABŞ-ı təhdid edir, dünyada analoqu olmayan, ABŞ-ın hava hücu-

yəcəyik və hər iki tərəflə yaxşı münasibətləri qoruyub saxlaya biləcəyik".

Beynəlxalq əlaqələr üzrə ekspert Elşən Mustafayev bildirdi ki, faktlar ortaya qoyularsa, Azərbaycan heç nədən çəkinməməlidir: "Bu BMT-də olacaq Rusiya ilə bağlı ilk skandal məsələ deyil. Dəfələrlə Rusiya ittiham olunub, səsvermələr olub. Azərbaycan hətta Krım məsələsində də Rusiyayı müdafiə etməyib. Hal-hazırda vəziyyət isə xü-

mundan müdafiə sistemini kor edən, uzaq məsafələrə nüvə başlığı daşıya biləcək yeni nəsil raketlərə malik olduğunu bildirir. Hesab edirəm ki, belə gərginlik ancaq SSRİ vaxtında müşahidə edilirdi. Bu cür vəziyyətdə Kremlin Londonda Rusiyanın Baş Kəşfiyyat İdarəsinin keçmiş rəhbərlərindən birinin qızı ilə birgə zəhərlənmə ölümlərində ittiham olunur. Britaniya əlavə sanksiyalar tətbiq olunmasını təklif edir, dövlətlərə müraciətlər edir. BMT-də olacaq müzakirələrdə Azərbaycanın kimin tərəfində olacağına gəlincə isə əgər Böyük Britaniya tutarlı, təkbədiilməz faktlar ortaya qoyarsa, o zaman heç nədən çəkinmədən müzakirəyə çıxan məsələyə səs verilməlidir. Yox, əgər bu mövqedə olmaq üçün faktlar kifayət etməyəcəksə, hesab edirəm ki, Azərbaycan üçün ən uyğun qərar bitərəf qalmaqdır. Əgər bu işdə Rusiyanın əli olduğu sübut olunsaydı və Azərbaycan da haqqın yanında olarsa, heç nədən çəkinməyə dəyməz. Amma belə görürəm ki, Britaniya tərəfi bu işin Rusiya tərəfindən təşkil olunmasına əmin olsa da, müzakirələr vaxtı hamını inandıracaq faktları ortaya qoya bilməyəcək. İllər öncə Londonda keçmiş Rusiya kəşfiyyatçısı Litvenkonun da zəhərlənməsi böyük bir skandal çevrilmişdi. Həmin vaxt Rusiya ittiham olunurdu, amma onda Qərblə münasibətlərində indiki kimi gərginlik yox idi. Hazırkı həssas vəziyyətdə və Azərbaycanın indiki durumunda bizim üçün tərəflər arasında seçim etmək doğru deyil. Yeni ortada ciddi faktlar olmayacağı təqdirdə bitərəf qalarıqsa, buna görə də bizim üstümüzdə heç bir tərəf gəlməyəcək".

□ Cavanşir ABBASLI "Yeni Müsavat"

Rus silahı ilə müharibədə qalib gəlmək mümkünmü?

Elçin Mirzəbəyli: "Azərbaycan rus silahı olmadan da keçinə bilər"
Emil Həsənli: "Azərbaycan öz müstəqilliyini, dövlətini özü qoruyur"

Rusiyanın Azərbaycana əvvəlki illərlə müqayisədə silah satışını azaltdığı barədə xəbərlər yayılıb. Buna səbəb kimi də 2016-cı ilin aprelində Azərbaycan-Ermənistan arasındakı 4 günlük döyüşlər göstərilir.

Kremlin Azərbaycan ordusunun düşməne vurduğu ağır zərbələrdən və Ermənistanın ölkəmiz qarşısındakı gücsüzlüyünü görəndən sonra rəsmi Bakıya silah satışını nəzərdən keçirdiyi bildirilir.

Ekspertlərin Rusiyanın satdığı silahların azaltılmasının Azərbaycan üçün ciddi bir zərərinin olub-olmadığı barədə mövqeləri fərqlidir. Bir tərəf bunun ölkəmizin ziyanına olduğunu desə də, əks tərəf fərqli düşünür. Onlar hesab edirlər ki, rəsmi Bakı Türkiyə, İsrail və digər ölkələrlə bu sahədə yaxından əməkdaşlıq etdiyi, müasir silahlar aldığı üçün Rusiyanın silah satışını azaltması Azərbaycanın o qədər də zərərinə deyil. Bir növ Azərbaycanın hərbi təchizatını gücləndirmək üçün digər ölkələrlə əlaqə-

lərində problemlər yaşamadığı vurğulanır. Əksinə, Ermənistan pulsuz silahlar satan Rusiyanın Azərbaycana silah satışını azaltmaqla zərər çəkdiyini bildirilir. Rus silahları olmadan belə Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ münasibətini hərbi yolla həll etmək üçün imkanlarının yetərli olduğu qeyd edilir.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, Rusiyanın Azərbaycana silah satışını azaltması barədə iddialar iki ölkə arasında imzalanmış müqavilələrdən irəli gəlir: «Hazırda Rusiya üçün hərbi-sənaye kompleksini qoruyub saxlamaq əsas prioritetlərdən biridir. Bu baxımdan, Rusiyanın ölkəmizə məhz aprel döyüşlərindən sonra silah satışını azaltmışını düşünmək inandırıcı deyil. Rusiya üçün strateji əhə-

miyyət kəsb edən bir sahəyə sanksiyaların tətbiq edildiyi və yenilərinin gözlənilmədiyi bir zamanda rəsmi Moskva Bakı kimi müştəridən imtina etmər. Ola bilsin ki, kimlərsə ermənilərin könlünü almaq üçün belə iddialarla çıxış edir. Məgər Rusiya Azərbaycana silah satanda bilirdi ki, bu silahlar bir gün ölkə-

mizin ərazi bütövlüyünün təmin olunması üçün işə düşəcək? Əlbəttə, bilirdi. Digər tərəfdən, Azərbaycanın silah-sursat, hərbi texnika almaq üçün kifayət qədər alternativləri var. Azərbaycan rus silahı olmadan da keçinə bilər. Təbii ki, mən hərbi sahədə mütəxəssis deyiləm. Məsələnin yalnız siyasi tərəfləri-

nə toxuna bilərəm. Regionda və dünyada baş verən və baş verə biləcək proseslərin təhlili göstərir ki, Azərbaycan Rusiya silahından asılı deyil və olmayacaq. Əksinə, Moskva çalışacaq ki, bu sahədə tərəfdaşlarını qoruyub saxlasın".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının üzvü, Təxris Olunmuş Hərbçilərin Gəncləri Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Emin Həsənli bir çox sahələrdə olduğu kimi hərbi sahədə də Azərbaycanın çoxsaylı dövlətlərlə əməkdaşlıq etdiyini söylədi: "Dünyanın bir çox ölkələrindən müasir silahlar alınır, o cümlədən Rusiyadan da bir sıra müasir silahlar almışıq. Rusiyadan aldığımız ələ silahlar var ki, aprel döyüşlərində məlum oldu ki, bu silahlardan heç Ermənistanla yoxdur. Bu məsələlər xeyli təhlil edilir. Təhlillər hərbi əmin qanunlarına uyğun aparılır. Azərbaycanın təbiəti, coğrafiyası, düşmənin əlində olan silahlar nəzərə alınır. Azərbaycan ən müasir texnologiyalara uyğun silahlar alır. Azərbaycan öz müstəqilliyini, dövlətini özü qoruyur. Hansı dövlətdən silahlar alınmasında ölkəmizin milli maraqları nəzərə alınır. Müasir texnoloji silahlar almağa üstünlük verdiyimizi aprel döyüşləri göstərdi. O döyüşlərdə bütün dünya Azərbaycanın istifadə etdiyi silahlardan danışdı ki, İsrailin silahlarının çoxu artıq Azərbaycandır. Bu sırada qarşıda Türkiyəni də göstərə bilərik. Bu məsələlər tam təhlil olunub, bu sahənin mütəxəssisləri bu işə sifətli cəlb olunublar. Unutmaq olmaz ki, bu məsələlərdə sifətli dövlət maraqları nəzərə alınır".

□ Cavanşir ABBASLI

Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) insan orqanı alveri ilə məşğul olan dəstəni ifşa edib, bir nəfər həbs olunub. Bu barədə DTX-nin İctimai Əlaqələr Mərkəzindən məlumat verilib.

Məlumatda bildirilir ki, insan orqanlarının alqı-satqı obyekt olmaması barədə Azərbaycan Respublikası qanunlarının tələblərinə zidd olaraq ölkə ərazisində orqan alveri ilə məşğul olan, Azərbaycan vətəndaşlarını asılı vəziyyətə salıb qanunsuz tələblər irəli sürən, insanları orqanlarının transplantasiyasına vadar edən transmilli şəbəkənin qanunsuz əməlləri barədə daxil olmuş məlumatlar əsasında DTX tərəfindən cinayət işi başlanaraq araşdırmalar aparılır. Həyata keçirilmiş əməliyyat-istintaq tədbirləri nəticəsində vətəndaşlara qarşı müxtəlif cinayət əməllərinin törədilməsi, əlaqəsində olan digər şəxslər, o cümlədən xarici ölkə vətəndaşları ilə birgə Azərbaycan vətəndaşlarının orqanlarının xaricdə transplantasiyası üçün ölkədə alqı-satqısını təşkil edən Azərbaycan vətəndaşı Vahib Fəxrəddin oğlu Xudadətov müəyyən olunaraq cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib, məhkəmə tərəfindən barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Vahib Xudadətovun əlaqəsində olan şəxslər istintaqa cəlb ediliblər. Cinayət əməlləri nəticəsində orqanları alqı-satqı obyekt olmuş şəxslər həkim nəzarətinə götürülüb. Hazırda istintaq-əməliyyat tədbirləri davam edir.

Həbs edilən Vahib Xudadətov "Qarabağ" futbol klubunun baş məşqçisi Elşad Xudadətovun qardaşdır. E.Xudadətov APA-ya açıqlamasında məlumatı təsdiqləyib: "Vahib mənim qardaşımdır. Açıq, özüm də bilmirəm ki, niyə həbs olunub. Qardaşımla ayda bir dəfə görüşək, ya görüşməyək. Vahibin bir avtomobili var, taksi sürücüsü idi. Ailəsi yanına gedib. Hazırda harada olduğundan xəbər yoxdur".

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Çingiz Qənizadə modern.az-a deyib ki, bu cür dəstələrin fəaliyyəti kifayət qədər ciddi məsələdir:

"DTX əməkdaşları tərəfindən belə bir faktın aşkar olunması və fakt üzrə cinayət işinin başlanması, müəyyən şəxslərin artıq istintaqa cəlb edilməsi olduqca vacibdir. Çünki dünyada artıq bir neçə hallar üzrə müştəkil cinayət dəstələri anlayışı yaranıb. Bunların içərisində silah, narkotik satışı, eyni zamanda insan orqanlarının alqı-satqısı ilə məşğul olan şəxslər və ya dəstələr var.

Azərbaycanda tutaq ki, bir nəfər həbs edilib, digərləri istintaqa cəlb edilirsə, bu, həmin şəxslərin müştəkil cinayət dəstələrinin ölkəmizdə nümayəndələrinin olduğunu göstərir. DTX-nin əməliyyatla bağlı açıqlamasından da məlum olur ki, insan orqanlarının alqı-satqısı ilə məşğul olan dəstə həm də digər ölkə vətəndaşları ilə birgə Azərbaycan vətəndaşlarının orqanlarının xaricdə transplantasiya ediblər. Bu, kifayət qədər ciddi məsələdir. Bu, cür halların aşkarlanması və şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsi, həmçinin

DTX Bakıda orqan mafiyasının

üzvlərini tutdu - sensasion əməliyyat

Azərbaycanda neçə illərdir fəaliyyətdə olan cinayətkar şəbəkənin əməlləri; itkin düşən 9 min azərbaycanlının neçəsi orqan mafiyasının qurbanıdır?

nin cəmiyyətə açıqlanması digər törədiləcək cinayətlərin qarşısının alınmasına xidmət edən məqamlardan biridir".

Deputat qeyd edib ki, bu gün dünyada insan orqanlarının alqı-satqısı üçün hətta adam oğurluğu və insanların yoxa çıxması halları müşahidə edilir: "Qeyd etdiyim proseslər onu göstərir ki, bu qəbildən olan cinayətlər daha geniş vüsət alıb və çox böyük müştəkil dəstələrin tam nəzarəti altındadırlar. Ölkələrdən insanlar oğurlanıb, başqa adlarla müxtəlif ölkələrə aparılır. Məsələn, Azərbaycan vətəndaşının xarici ölkəyə iş adı ilə aparılıb onun həmin yerdə yoxa çıxmasını, öldürülərək orqanlarının başqa adamlara satılmasını təşkil etməklə də törədilən cinayətlər ola bilər. Bu cür halların Azərbaycanda olduğunu demirəm, lakin digər ölkələrdə mütəmadi olaraq müşahidə etdiyimiz proseslərdir. Özəlliklə də kasıb dövlətlərdən insanlar başqa ölkələrə aparılır və qətlə yetirilərək orqanları imkanlı şəxslərə satılır"...

Deputatın vurğuladığı kimi, orqan mafiyası insan oğru-

kin düşən 9 min nəfərdən yerdə qalan 5 min 189 nəfər hara yoxa çıxıb?

5 min 189 nəfərin itkin düşməsinə kriminal izlər axtarılması vacib məsələdir. Bu qədər insan hara yoxa çıxıb?

Azərbaycanda orqan mafiyasının fəaliyyəti haqda "Yeni Müsavat"ın 1 avqust 2010-cu il tarixli sayında araşdırma yazı dərc etmişdik. O dövrdə Bakının mərkəzindəki Nizami küçəsi 102 ünvanında olan qul bazasında insan orqanlarının alış-verişi ilə məşğul olan şəxslərin varlığını təsbit edə bilmişdik. Məlum olmuşdu ki, qul bazasında insan orqanlarının alış-verişi ilə məşğul olanların vasitəçiləri fəaliyyət göstərir. O dövrdə Sahil adlı vasitəçi əməkdaşımıza "böyrəyi 7-8 minə, qaraciyərin də bir parçasını 10 min manata alırıq" demişdi. Hətta böyrək sövdələşməsi edən Naimə adlı həkimlə də tanış etmişdik. Topladığımız məlumatlar əsasında hazırladığımız reportajdan sonra Sahil adlı şəxs yoxa çıxmışdı. Araşdırmanın dərindən 3 gün sonra Ukrayna DİN Kibercinayətkarlıq və İnsan Alveri ilə Mübarizə Departamentinin rəisi Yuri Kuçer mətbuat konfransı keçirərək Azərbaycanla əlaqəsi olan transmilli orqan mafiyasının 14 üzvünü həbs etdiklərini açıqlamışdı. Bildirmişdi ki, orqan mafiyası toruna düşən şəxsləri Azərbaycan və Ekvadordakı tibb ocaqlarına yollayıb və bu ölkələrdə qurbanların ezaları çıxarılıb. Y.Kuçerin bu açıqlamasından sonra Belarus hüquq-mühafizə orqanları da Azərbaycanla əlaqəsi olan orqan mafiyasının üzvlərini ifşa etmələri barədə açıqlama yayıblar. O zaman Azərbaycana

Kosovada da belə qanunsuz transplantasiya ilə məşğul olub. Hətta Kosova onun haqqında İnterpol xətti ilə qırmızı bülletenlə axtarış elan edib. Məlumatda deyilir ki, Yusif Sönməz bir neçə il əvvəl Kosovadakı özəl klinikalardan birində 20 min dollar qarşılığında 23 yaşlı bir türk gəncin böyrəklərini İsrail vətəndaşına köçürüb. Bundan sonra cinayətin üstü açılıb və onun haqqında axtarış elan edilib, yaxalanmadığı üçün isə İnterpol xətti ilə qırmızı bülletenlə axtarış qərarı çıxarılıb. 1999-cu ildə Kosova müharibəsi zamanı 300 serb əsgərin qaçırılmasının BMT tərəfindən ortaya çıxarılmasından sonra aydın olmuşdu ki, bu işin də arxasında "Frankşteyn" ləqəbli Yusif Sönməz dayanır. Serb əsgərləri öldürərək, daxili orqanlarını çıxaran və bunları başqa ölkələrə göndərdiyi iddia edilən Yusif Erçin Sönməz həmin işdən sıyrıla bilmişdi. Qeyd edək ki, Yusif Erçin Sönməz adını ilk dəfə 1997-ci ildə jurnalist Uğur Dündar "Arena" proqramında "Kasıbların böyrəklərini varlılara satır" iddiası ilə ortaya çıxarmışdı. Bundan sonra 2000-ci ilə qədər 3 dəfə cərrahiyyə masası başında orqan çıxararkən yaxalanan Yusif Sönməz dünya çapında da məşhurlaşdı. Xaricdən kimsəsiz və imkansız insanları Türkiyəyə gətirib, onların daxili orqanlarını ucuz qiymətə alıb baha qiymətə satmaqla ad qazanan Yusif Sönməz haqqında ilk məhkəmə qərarı 2005-ci ildə çıxarılıb. O, qanunsuz transplantasiya əməliyyatları keçirdiyi üçün 1 il 10 gün həbs cəzası alıb. Türkiyə məhkəməsi 2005-ci ildə Yusif Erçin Sönməzin orqan mafiyası lideri olduğunu təsdiqləyib. Ancaq həmin il Türkiyədə çıxarılan yeni cəza qanununa əsasən Yusif Erçin Sönməz müəmmal şəkilində həbsdə yatmaqdan qurtulub. Belə ki, 2 ildən az həbs cəzasına çarpdırılmış şəxslərin cəzaları ertələndiyi üçün "Frankşteyn" də həbsə göndərilmədi.

Fəaliyyətini axsatmayan Yusif Sönməz növbəti dəfə 2007-ci ildə Ankarada yenə özəl bir klinikada, lakin bu dəfə öz adını daşıyan "Sönməz Hospital"da polis əməliyyatı nəticəsində yaxalandı. Hətta həmin əməliyyat zamanı orqan mafiyasının üzvləri bir müddət polisə atılmışdı. İki nəfər polis məmurunun yaralandığı atış-

mada yaxalanan Sönməzin klinikada 5 nəfəri əməliyyata hazırladığı öyrənilmişdi. Bu dəfə yaxalandıqda isə iki ay istintaq müddətində həbsdə yatdı. Lakin yenə məhkum edilmədən azadlığa buraxıldı. Yusif Sönməzin Avropanın bir çox ölkələrindəki kasıb insanların böyrək və ciyərlərini ucuz qiymətə alaraq, qat-qat baha qiymətə satması faktları da mövcuddur. Belə ki, onun Ruminia, Bolqarıstan, Belarus, Kosova, Serbiya, Moldova və s. kimi ölkələrdən ucuz orqan alaraq, onları fransız, italyan, ingilis və yəhudilərə baha qiymətə satdığına dair yüzlərlə məlumat var. Hətta 2004-cü ilin əvvəllərində bolqar hökuməti Türkiyəyə hüquq-mühafizə orqanlarına rəsmi qaydada müraciət edərək, Bolqarıstan vətəndaşlarının daxili orqanlarını qanunsuz şəkildə əməliyyat edərək çıxarıb satan Yusif Erçin Sönməzin yaxalanaraq Bolqarıstana təlim edilməsini tələb etmişdi. Yusif Erçin Sönməzin orqan mafiyasından əldə etdiyi pullar İsraildə fəaliyyət göstərən banklara köçürülür. Onu da qeyd edək ki, "Frankşteyn" Yusif Erçin Sönməz 1999-cu ildə yenə eyni ittihamla - qanunsuz orqan dəyişdirmək ittihamı ilə Türkiyə qanunlarına əsasən cərrahlıqdan uzaqlaşdırılıb və fəaliyyətinə qadağa qoyulub...

DTX-nin son əməliyyatı "mafiya ölməzdir" fikirlərini bir daha təsdiqləmiş oldu. Hər halda Azərbaycanada orqan mafiyasının bu günlərdə fəaliyyətini davam etdirdiyi bir daha təsdiqləndi.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Tehran Novruzda Azərbaycana gəlmək istəyənlərə vergini artırdı-45 dollar

Ekspertlər qeyd edir ki, bu il İrandan gələn turistlərin sayında azalma gözlənilir

Novruz bayramına artıq sayılı günlər qalıb. Hər il olduğu kimi, bu il də ölkəmizə ərəb ölkələrindən, Rusiyadan və xüsusən də daha çox İrandan və Cənubi Azərbaycan şəhərlərindən turistlərin gələcəyi gözlənilir. Artıq bayram ərəfəsində çoxsaylı turistlərin ölkəmizə tərif buyurduğunun şahidi olur.

Qeyd etdiyimiz kimi, hər il olduğu kimi, bu il də turistlərin daha çox İrandan gələcəyi gözlənilir. Qeyd edək ki, ötən il təkcə bayram ərəfəsində 14 min İran vətəndaşına viza verilmişdi. Lakin ekspertlər qeyd edir ki, bu il İrandan gələn turistlərin sayında ötən illərlə müqayisədə azalma baş verəcək. Bunun səbəbini isə bu ölkədəki iqtisadi-siyasi proseslərlə bağlıdır.

Azərbaycan Turizm Assosiasiyasının rəhbəri Nahid Bağirov da oxu.az saytına açıqlama verərək bildirdi ki, İranda dolların məzənnəsi yüksəlib, bundan əlavə, xaricə gedən hər turistdən alınan verginin məbləğinin dövlət tərəfindən qaldırılması yönündə fikirlər var ki, bütün bunlar İrandan gələn turistlərin sayına təsir edib:

"Nəinki Azərbaycan turizmində, digər ölkələrin bu sektorunda İrandan gələn turistlərin sayında azalma var".
Məlum olub ki, martın 20-dən İran hökuməti xaricə sə-

yahətə gedənlərə tətbiq etdiyi vergini artıracaq:

"Belə ki, başqa ölkəyə hava nəqliyyatı ilə səfər edənlər 15 dollar deyil, 45 dollar, quru nəqliyyatı ilə səfər edənlər isə 7 dollar deyil, 15-20 dollar ödəməli olacaqlar".

N.Bağirov bazarda yaranan

boşluğu Səudiyyə Ərəbistanı, Bəhreyn, Qəter və Rusiyadan olan turistlər hesabına tarazlaşdırmağa çalışacaqlarını bildirib. Onun sözlərinə görə, hazırda ölkənin turizm bazarında ərəb ölkələrindən gələn turistlər üstünlük təşkil edir. Hotellərin qiymətlərinin bayram ərəfəsi necə

Gülyanaq Məmmədova və Həsənov Pircan

Bakıda iki dəhşətli intihar

Bakıda intihar hadisəsi baş verib. Lent.az xəbər verir ki, Yasamal rayon sakini Həsənov Pircan Nurməmməd oğlu sirkə turşusu içərək özünü zəhərləyib. Xəstəxanaya yerləşdirilən 61 yaşlı kişinin həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Criminal.az xəbər verir ki, Yasamal rayonu, Bəşir Səfəroğlu küçəsində sirkə içərək özünü zəhərləyən və xəstəxanada vəfat edən 44 yaşlı Pircan Həsənov Rəşid Behbudov adına Mahmı Teatrının solisti, xalq artisti Gülyanaq Məmmədovanın musiqi qrupunun sintizator ifaçısı olub. Mərhumun yaxınlarının verdiyi məlumatlara görə, P.Həsənovun barəsində polisə bir müddət əvvəl etdiyi davaya görə araşdırma aparılmış.

Binəqədidə isə gənc oğlan özünü beşinci mərtəbədə atıb. "Report"un xəbərinə görə, paytaxtın Binəqədi rayonunda 29 yaşlı Rəşad Qurbanov özünü yaşadığı evin beşinci mərtəbəsindən ataraq intihar edib.

şünmürəm ki, İrandan gələn turistlər bu il az olsun. Yeni dəyişikliklə bunu heç kim deyə bilməz. Hazırda turizm sahəsinə dövlət səviyyəsində xüsusi diqqət edilir. Eyni zamanda strukturlar, sahibkarlar artıq bu sahəyə öz diqqətini yönəldib. Bir daha qeyd edim ki, bu məsələdə əsas odur ki, qonşularla rəqabətdə üstünlüyə malik olaq. Əgər biz bunu təmin etsək, turistiklə bağlı narahatlığımız da olmayacaq".

Turizm üzrə mütəxəssis Çingiz İsmayilov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Bayramda nə qədər turist gələcəyini indidən proqnozlaşdırmaq olmur. Əsas odur ki, turizmin təşkilatı, servis məsələsi, qiymətlər müvafiq olsun. Bu zaman xarici ölkələrdən turist axını olacaq. Dü-

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

"Qafqazın ən xoşbəxt ölkəsi bizik" hesabatına reaksiyalar

Ekspert: "Gürcüstanda insanlar daha şən, yeyib-içən, daha az işləyən və xoşbəxt görünür"

Martın 20-si dünyada Beynəlxalq Xoşbəxtlik Günü kimi qeyd edilir. Bu münasibətlə hər il BMT Dövlətlərinin Xoşbəxtlik Hesabatını açıqlayır. 2018-ci il üçün açıqlanan hesabatda adətə üzrə yenə 156 ölkə "xoşbəxtliyin səviyyəsinə" və 117 ölkə buradakı mühacirlərin xoşbəxtlik dərəcəsinə görə sıralanıb. Ekspertlər qeyd edir ki, "mühacir xoşbəxtliyinin" nəzərə alınması 2018-ci il hesabatının yeniliyidir. Bu hesabatın indeksində ölkələrin sıralanmasında "Gullup" rəy sorğusu təşkilatının 2015-2017-ci illərdə apardığı sorğu və təhlillər əsas götürülüb. Builki hesabatda ən xoşbəxt ölkə titulu Finlandiyaya verilib, amma ilk onluğun tərkibi son iki ildə dəyişməyib.

İndiyədək keçirilmiş xoşbəxtlik reytingində həmişə Danimarka, İsveçrə və Norveç birinci olub. İlk onluqdakı ölkələrin göstəriciləri arasında fərqlər azdır. Reyting cədvəlinin tərtibində isə əsas 6 kriteriya olduğu kimi qalıb: gəlir, ömür uzunluğu, gözləntisi, sosial təminat, azadlıq, etimad və səxavət.

Azərbaycan xoşbəxtlik reytingində 156 ölkə arasında 87-ci pilləni tutub. Azərbaycanın qonşuları - Gürcüstan 128, Ermənistan isə 129-cu yerdədir. Keçmiş sovet respublikaları arasında ən pis göstərici Ukraynaya aiddir: 138. Qalan respublikaların göstəriciləri Azərbaycanda olduğundan yaxşıdır.

Özbəkistan 44, Rusiya 59,

Qazaxıstan 60, Moldova 67, Türkmənistan 68, Belarus 73, Tacikistan 80-ci pillədə qərar tutublar. "Xoşbəxtlikdə" keçmiş sovetlərdən (Gürcüstan, Ermənistan və Ukraynadan başqa) yalnız Qırğızıstan (92) Azərbaycandan geridə qalır. İran 106, Türkiyə isə 74-cü yerdədir.

Hesabatla görə, "ən bəd-bəxt" ölkələr Cənubi Sudan, Mərkəzi Afrika Respublikası və Burundidir.

Qeyd edək ki, 2016-cı ilin hesabatında Azərbaycan 81, Ermənistan 121, Gürcüstan isə 126-cı yerdə qərarlaşmışdı. Beləliklə, bundan əvvəlki hesabatlarda da Azərbaycan Qafqazın "ən xoşbəxt" ölkəsi hesab olunub.

Bəs realıqda necədir?

Mövzu ilə bağlı iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri "Yeni Müsavat"a danışdı: "Beynəlxalq tipli bu cür hesabatlar sorğular əsasında keçirilir. Əhəlinin foks qrupları arasında bu cür sorğuların keçirilməsi, ümumiləşdirilməsi ölçülərək sonradan bu cür sorğular hazırlanır. Azərbaycanda isə hər hansı bir sorğunun keçirilməsi adekvat nəticələrə gətirib çı-

xartmır. Çünki insanlar çox həvəssiz iştirak edir və sorğularda qeyri-səmimi olurlar. Hər hansı bir şəxs onlardan söz soruşduqda geyimlərinə və yaxud digər parametrlərinə baxıb, düşündüyünü deməkdən sə ehtiyatlıdır. Ona görə də Azərbaycanda keçirilən sorğuların normal nəticəyə gəlməsi ehtimalı çox aşağıdır və realıqla üst-üstə düşür. Lakin hər halda, bu cür hesabatlar aparılan

da indeksləri yalnız sorğular vasitəsilə qeyd edirlər".

Ekspert digər Qafqaz ölkələrinin sonuncu sıralarda yer almasına da rəy bildirdi: "Ermənistan və Gürcüstanda sorğular keçiriləndə isə insanlar daha rahat cavab verir, xüsusən də Gürcüstanda. Uzun illərdir ki, bu belədir. Çünki həmin ölkədə bu sorğular kifayət qədər geniş şəkildə keçirilir, insanlar artıq buna alışıb və nəticədə nor-

mal cavablar alınır. Buna görə də sorğuların nəticələri onlarda obyektivə yaxın nəticə kimi görünür. Eyni zamanda Gürcüstan və Ermənistanda insanlar arasında sovet xiffəti var. Yeni sovet dövründə iş yerlərinin, gəlirlərin sabit olması və indiki dövrdə bu problemlərlə qarşılaşmaq xüsusən də yaşlı nəslin nümayəndələrinin neqativ cavab verməsinə səbəb olur".

Tanınmış psixoloq Azad İsayadə isə mövzuya bu cür şərh bildirdi: "İlk öncə xoşbəxtlik simvolik rəmz daşıyan bir anlayışdır. Onu ölçmək mümkün deyil. Diqqət etmək lazımdır ki, BMT hansı parametrlərlə həmin hesabatı hazırlayıb. Təbii ki, Qafqazın 3 ölkəsini müqayisə etsək, həm sosial, həm də sabitlik, maliyyə baxımından Azərbaycan irəlidedir. Lakin hansısa hesablamaların arqumentlərini bilmədiyimizə görə deyə bilmirik ki, hansı parametrlərə uyğundur. Hesabatla əsasən, Finlandiya, Danimarka, İsveçrə və Norveç ən xoşbəxt ölkələr sırasındadır. Amma bildiyiniz kimi, İsveçrə və Norveçdə depressiya, sui-qəsdlərin sayı ölkəmizdən daha yüksəkdir. Lakin onu da qeyd edim ki, Gürcüstanda insanlar daha şən, yeyib-içən, daha az işləyən, xoşbəxt görünür. Şənliliklə paralel tez bir anda aqressiv vəziyyətə də düşürlər".

□ **Xalidə Gəray,**
"Yeni Müsavat"

Cümə söhbətləri

Allaha həmd olsun ki, bizlərə böyük bir həyat neməti verib və bu həyat nemətinin içərisində Ona bəndəlik yolunu tanıtdırıb. Allahdan istəyimiz budur ki, bizlərə Ona bəndəlik yolunda addım atmağı, hərəkət etməyi nəsib etsin.

Materialistik uğurla həqiqi uğurun fərqi

İnsan həyatının əsas mövzularından biri - Allah hüzurunda üzüağ olması üçün nə etməli ilə bağlıdır. Müasir dünyada ən çox istifadə olunan sözlərdən biri - uğurdur. Qısa formada kiməsə qiymət vermək istəyəndə, kiməsə öz vəziyyətini, durumunu dəyərləndirərkən bu sözdən istifadə edir ki, həyatı uğurludur və yaxud uğursuzdur.

Uğur sözündən müasir dövrümüzə çox istifadə olunur. Dolayısı ilə bu gün dünyagörüşlərinə, dünyaya baxışlarına görə hər məktəb özünün uğurla bağlı düşüncələrini təqdim edir. Təəssüflər olsun ki, mövcud olan təlim-tərbiyə sistemi uğurun nədən ibarət olmasının tədqimatını İlahi eynəklə çatdırmır.

Təəssüflər olsun ki, gün ərzində, yaşadığımız toplumun içərisində aldığımız qıcıq və təhriklər də daha çox materialistik uğur düşüncə tərzinin məhsuludur. Özümüzə də bağlı olmasa, övladlarımızla, nəvələrimizlə bağlı istəyirik ki, onlar bu qəbul olunmuş materialistik uğur anlayışının çərçivəsində inkişaf etsinlər.

Bu özü əslində ən böyük fəlakətlərdəndir. Deyə bilərik ki, bir çox ailələrdə uşağın üç-dörd yaşından başlayaraq, onun mənəvi kimliyindən daha çox, onun təhsili, sabah nə olacağı, hansı ixtisasa yiyələ-nəcəyi onun valideynlərini düşündürür.

Bu, müasir dövrün gerçəkliyidir. Mühiyyətin də qəbul etdiyi və dikte etdiyi bir məsələdir. Təəssüflər olsun ki, insan bu məsələlərdə axına düşüb və gedir.

Bəs İslamın nəzərində həqiqi uğur nədir və həqiqi uğura çatmağın açarları hansılardır? Uğurun bizim ağılımıza gəlməyən açarları var. Onlar haqqın-

Həqiqi uğura çatmağın açarları

Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com
İlahiyyətçi-filosof, İçərişəhər Cümə məscidinin imam-camaatı

Əmirəlmöminindən (ə) olan buyuruşa diqqət edəndə, bir çox məsələlər bizim üçün aydın olur. Həzrət Əli (ə) buyurur: **"Tövfiq ilə birgə olmayan çalışma fayda verməz"**.

İnsan bütün resurslarını səfərbər edər, amma Allahın inayəti olmasa, onun uğuru Allah istədiyi kimi uğur olmayacaq. Deməli, uğura çatmağın mühüm amillərindən, biri Allahın tövfiqatı, inayətidir.

Uğurun ilk açarı - İlahi tövfiqat

Uğura çatmaq üçün İlahi inayətə nail olmaq, onu qazanmaq da sözsüz ki, böyük bir əziyyət və zəhmət istəyir. İmam Rza (ə) buyurur: **"O kəs ki, Allahdan tövfiq istəyə, lakin çalışmaya və səy göstərməyə özüni məxsərə etmişdir"**.

Yeni İlahi tövfiqatı, inayəti əldə etməyin yolu - insanın özünün çalışmasından və səy göstərməsindən keçir. Deyə bilərik ki, hər hansı bir mövzuda nəticəyə çatmaq üçün insan həm özü səy göstərməlidir, həm də Allahın tövfiqatını istəməlidir. Biz bir işlərə başlayanda, bir iş görəndə bu zaman əgər işlərimiz dalana dənirənsə, müxtəlif məsələlərdə İlahi inayət məsələsini çox ciddiyyə alırıq.

Bəzən nəzəri olaraq, ruhən ciddiyyə almasaq da, söz olaraq anlayırıq ki, insana gərək Allah inayət etsin.

Əgər bizlər hər hansı bir işimizi Allahın inayəti olaraq görsek, işimizin onunla uyğunluğunu əldə etmək istəyirik. Əgər gördüyümüzün işlərin Allahın inayəti ilə baş tutdu-

ğunu bilsək, baxarıq ki, həmin işlərimizin İlahi rəngi olsun. Ola bilər ki, bizlər müəyyən zahiri uğurlara, müvəffəqiyyətlərə çataq, ola bilər ki, bütün dünya bizə əl çalsın, hamı bizə bəh-bəh desin, amma səmimi qəlblə insan özü ilə Allah arasında hesab-kitab eləsə ki, mənim həyatım Allah bəyənən uğurdur ya yox - onda vəziyyətini dərk etmiş olar.

Biz bilməliyik ki, uğura çatmağın mühüm açarlarından biri - İlahi tövfiqatdır. İlahi tövfiqatın təzahürü isə bundadır ki, o iş ki, biz görürük, o çalışma ki, biz gündəlik həyata keçiririk - İlahi rənglə uyğun olmalıdır. Əgər gördüyümüz işlər İlahi

mi yenidən ona enər, götürülmüş rəhmət yenidən onun üzərinə qaytarılar, əldən getmiş İlahi nemətlər onun üçün yenidən qaynar, azalmış bərəkət onun üçün yenidən artırılar".

Çox diqqət olunmalı bir mövzudur. Əziz İmamın (ə) buyuruşundan başa düşülür ki, təqvalıq, Allaha bəndəlik nəinki uğura çatmağa mane olmur, əksinə bütün çətinliklərin aradan getməsinə yol açır. Əgər bir kəs təqvanı seçərsə, məhz bundan sonra çətinliklər ondan uzaqlaşar, işlər şirinləşməyə başlayar, yığılmış problemlər aradan gedər, təqvalı olduqdan sonra onu yor-

uğurdan uzaqlaşmağımızın göstəriciləridir. Təəssüflər olsun ki, bizlər uğurun gerçək mahiyyətini lazımı kimi araşdırmamışıq. İncəmizə görə, həqiqi uğurun öz açarları var. Bu açarların başında isə İlahi tövfiqat dayanır. Əgər İlahi inayət olmasa, insan nə qədər çalışsa da, uğura çata bilməz.

Bəzən hətta dindarlar da belə, materialistik uğurları özünə böyük uğur hesab edir. Nə çox dindən uzaq olan insan ki, bu zahiri uğurların qat-qat daha yüksəyinə çatıb. Amma, dinimizin nəzərində bu zahiri uğurların heç bir dəyər yükü yoxdur. İmanlı insan anlayır ki, bu, əslində bir uğur deyil.

Bir var insanın fiziki üreyi, bir də var insanın qəlb. Ola bilər ki, insanın üreyi fiziki cəhətdən tam sağlam olsun, amma qəlbini qəsavət bassın. Ola bilər ki, insanın bütün həyatı zahiri uğur parametrlərinə cavab

versin, amma həmin uğurun ruhu olmasın.

Zahirən ailənin bütün maddi məsələləri qaydasında ola bilər, amma o ailədə İlahi ab-hava, səfa, səmimiyyət, nuraniyyət, mehribanlıq yoxdursa - o ailə uğurlu ailə hesab oluna bilməz.

Həyatımızın həqiqi uğurlu olub-olmadığını necə müəyyən edək?

Əgər həyatımızın həqiqi uğurlu olub-olmadığını müəyyən etmək istəyiriksə, gərək onun amillərini həyatımızda axtaraq. Gərək diqqət edək ki, həyatımızda İlahi inayət varmı?

Həyatımızda, işlərimizdə İlahi inayətin olub-olmadığını ayırd etmək üçün də işlərimizin nə qədər İlahi rəngə boyandığına diqqət etməyimiz kifayət edər. Əgər bütün gördüyümüz işlər İlahi rəngə boyanıbsa, demək ki, İlahi inayət var və bu, bizi həqiqi uğura çatdırır. Ailənin uğurlu olub-olmadığını bilmək istəyiriksə, baxaq ki, ailə birlikdə bir camaat namazı qılır, birlikdə ziyarətə gedir, birlikdə əllərini Allaha doğru uzadırmı?

Bunlar obyektiv parametrlərdir. İnsanın özünün, onun ətrafının mənəvi durumu müəyyən edir ki, o, İlahi inayətə nə qədər uyğundur, İlahi tövfiqat onu nə dərəcədə əhatə edib. Və bu, onun həqiqi uğura çatmasını bəlli edir.

Allahım, bizlərə həqiqi uğura çatmağı nəsib et!

Allahım, həqiqi uğurun açarlarını həyatımızda tətbiq etməyi nəsib et!

Allahım, Öz inayətini həyatımızda əsirgəmə! Amin!

muş müşküllər asanlaşmağa başlayar, əldən getmiş böyüklüyü damcı-damcı yenidən ona enər, götürülmüş rəhmət yenidən onun üzərinə qaydır.

İnsan təqvadan uzaqlaşandan sonra İlahi rəhmətdən məhrum olar, nemətləri əldən verər, həyatının bərəkəti itər. Amma təqvalı olandan sonra Allahın ona lütfü olar, götürülmüş rəhmət yenidən ona qaytarılar, nemətlər yenidən onun üçün qaynar, azalmış bərəkət onun üçün yenidən artırılar.

Həqiqi pragmatiklik zəif təqvalı olmağı birmənalı dikte edir.

Bəzən insan həqiqi uğurdan zahiri uğura yuvarlanır

Bəzən insan elə zənn edir ki, həyatında hər şey yaxşıdır, dinində-imanındadır, həyatını da öz axarı ilə yaşayır. Amma diqqət edəndə görürsən ki, vaxt var idi insan azan səsi eşidəndə kövrəlirdi, indi həyatında hər şeyi var, amma azan səsi eşidəndə ən yaxşı halda sadəcə namazı durub qılmaq lazım olduğunu düşünür. Artıq azan onun qəlbində bir aramıq, bir kövrəklik yaratmır.

İnsan bir "Təvəssül" duası eşidən zaman dərhal halı dəyişirdi, indi yüzlərlə dua, münacat eşidir, heç ruhu da tərpənir. İnsan üçün bundan daha böyük müşkül, problem ola bilməz. İnsan əvvəl ziyarətə gedirdi, artıq qapıdan girəndə halı dəyişirdi, indi gedir, uzun müddət də hərəmdə qalır, halında az dəyişiklik olur.

Bunlar hamısı bizim həqiqi

MÜSAVAT

Son səhifə

N 60 (6949) 16 mart 2018

Qadın siqareti tez tərgitsə... nə qədər çox yaşayar?

Siqareti 40 yaşından əvvəl tərgidən qadınların ömrü siqaret çəkməyə davam edənlərlə müqayisədə 9 il artıqdır. İngiltərədəki Oksford Universitetinin alimləri 1996-cı ildən 2014-ci ilə qədər qadınların sağlıq durumunu müşahidə ediblər. Alimlər 20 faizi siqaret çəkən, 28 faizi siqareti atmış və 52 faizi heç siqaret çəkməmiş 50-65 yaşındakı anker iştirakçılarının 3 illik fasilələrlə həyat tərzləri və sağlamlıq durumlarını araşdırıb. İngiltərənin "Lancet" jurnalında yayımlanan araşdırma görə, siqaret çəkən qadınlar çəkməyənlərdən 11 il az yaşayır və 70 yaşından əvvəl ölmə riski də 24 faizdir. Alimlər 40 yaşından öncə siqareti atan qadınların ömrünün 9 il "uzandırdığını", hətta 35 yaşından öncə siqareti atanların 10 il "qazandırdığını" müəyyənləşdirib. Araşdırma imza atanlardan Riçard Peto isə deyib ki, siqareti erkən yaşlarda atmaq insana illər qazandırır, amma bu, qadınların 40 yaşa qədər heç bir təhlükə olmadan siqaret çəkə biləcəyi mənasını verməməlidir. Heç siqaret çəkməmiş qadınlara görə siqaret çəkənlərin ölüm riski 20 fazi daha artıqdır.

"McDonalds"dan yemək almaq istədi, vertolyota mindi

Avstraliyada bir kişi "McDonalds"a vertolyotda gəlib. Bu barədə lenta.ru saytı news.com.au-ya istinadən xəbər verib. Pilot vertolyotu Sidneydə yerləşən kafelər şəbəkəsinin qabağındakı yaşılığa endirib. Daha sonra vertolyotdan pilot enib, öz sifarişlərini götürüb və vertolyotun kabininə aparıb. Uçuşa başlamadan öncə isə restoranın fonunda vertolyotun şəklini çəkib. Yerli radios-tansiya vertolyotu idarə edən şəxsi tapıb və ondan müsahibə götürüb. Pilot bildirib ki, onun "McDonalds"ın ərazisində enmək üçün rəsmi icazəsi olub.

"Biz restoranımıza gələn hər müştərini salamlayırıq. Təbii ki, əgər onlar bura gələndə və buradan gedəndə

təhlükəsizliyə riayət edirlərsə". Bunu isə "McDonald's" kompaniyasının Avstraliyadakı şöbəsini rəhbəri Skay Oksenhem deyib. Amma buna baxmayaraq, Avstrali-

yanın Vətəndaş Aviasiyasının təhlükəsizliyi idarəsi vertolyotun eniş və qalxışı zamanı təhlükəsizlik qaydalarına nə dərəcədə riayət olunmasını araşdıracaq.

Yaşlı kişinin evinə qonaq getdi, sonra da qantella öldürdü

Amerikalı idmançı ona sataşan qoca kişini ölümcül hala gələndə qədər döyüb. Bu barədə lenta.ru saytı "New York Post"a istinadən xəbər verib. İnsident Nyu-Yorkun Bruklin səmtində, 14 martda baş verib. 60 yaşlı Klifford Vilyams 21 yaşlı

gənc oğlanla fast food restoranının yaxınlığında tanış olub. Onlar danışblar və Vilyams onu öz evinə dəvət edib. Belə ki, onlar evə gedəndə ev sahibi qonaqla flirtləşməyə başlayıb və bu, gənc adamı olduqca qəzəbləndirib. Sonuncu yaşlı kişinin başına bir neçə dəfə o qədər də

böyük olmayan qantella vurub. Mənzildə zərərçəkənin qohumlarından biri də olub. Gecə saat 2-yə yaxın o, süpürəlmə səsləri eşidib və gələndə Vilyamsı şüursuz halda yerdə tapıb. Bununla bağlı polisə müraciət edən qohumu daha sonra yaşlı adamı da xəstəxanaya çatdırıb. Kişi xəstəxanaya çatdırılsa da, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

"NBC New York" kanalına müsahibədə Vilyamsın qonşuları bildirdilər ki, yaşlı kişinin bu cür həyat tərzini keçirməsi olduqca təəcüblüdür. Çünki o, gizli həyat tərzini keçirirdi və heç kim onun evinə hansısa kişilərin girməsini görməmişdi.

QOÇ - Bayram ovqatlı gün olduğunu nəzərə alan ulduzlar günün əsas saatlarını istirahətə həsr etməyinizi məsləhət görür. Çox da uzaqda yerləşməyən ünvanlara qonaq getməyə də dəyər.

BUĞA - Uzaq səfərə çıxmaq bu gün yalnız sizin bürcdən olanlar üçün müvəffəqiyyətlidir. Bununla yanaşı, maliyyə məsələlərinin həllində və fəaliyyətdə də müəyyən irəliləyişlərə nail ola bilərsiniz.

ƏKİZLƏR - Yeni əlaqələr yaratmaq üçün bütün gücünüzü axtarışlara həsr etməlisiniz. Bu gün sizə daha əzmkarlıq göstərmək məsləhətdir. Nahardan sonra varlanma ehtimalınız var.

XƏRÇƏNG - Yaxşı olar ki, ixtiyarınızda olan bu təqvimdə ciddi məbləğdə borc verməyəsini. Əks təqdirdə, həftə boyu problemləriniz səngiməyəcək. Axşama yaxın sevincirici xəbər eşidəcəksiniz.

ŞİR - Hər mənada uğurlu vaxtdır. Həm ailə-sevgi münasibətlərində, həm də məqsədlərə yetişmək istiqamətində uğurlarınız artacaq. Özünü güvənməklə çox zirvələri fəth edəcəksiniz.

QIZ - Böyük dəyişikliklər astanasındasınız. Daxili süstlüyünüz də səngiməkdədir. Elə addımlar atın ki, qarşınızda duran şanslardan bəhrələnəsiniz. Sevgidə də uğurlarınız labüddür.

TƏRƏZİ - İş yerində həmkarlarınızla mübahisələriniz gözlənilir. Bunu nəzərə alıb təmkin göstərin. Ən azı ona görə ki, əsəbləriniz qaydasında deyil. Sevginizə xələl gətirən hərəkətlərə son qoyun.

ƏQRƏB - Novruz bayramına qədər görcəyiniz işləri yaxşı-yaxşı planlaşdırın. Çünki bu təqvimdə başınıza yeni ideyalar gələcək. Bununla yanaşı, səhhətinizi qorumağı da unutmamalısınız.

OXATAN - Ümumi əhvalınızda yaranmış passivlik aradan qalxacaq. Odur ki, işlə bağlı planlarınızın həllini sürətləndirin ki, uğurlara yetişəsiniz. Yersiz mübahisələrdən əl çəkin.

OĞLAQ - Saat 14-ə qədər münaqişəli situasiyalara cəlb olunma ehtimalınız yarandıqından həmin müddəti yalnız ev şəraitində keçirməlisiniz. Sonrakı arəfəni isə xoş ovqatda başa vuracaqsınız.

SUTÖKƏN - Bütün vaxtınızı görüş və əyləncələrə həsr etsəniz, bu təqvimdən xeyli razı qalacaqsınız. İştirak etdiyiniz məkanlarda çalışın ki, daha çox sevdiyiniz adamlarla birgə olasınız.

BALIQLAR - Əsasən sənədləşdirmə və alış-veriş işi üçün uğurlarınız ola bilər. Saat 14-16 arası isə qazanc əldə etmək imkanınız yaranacaq. Şəxsi münasibətlər üçün sə gərgin gündür.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Kök qadını hamiləyə bənzətdikləri üçün 80 kilo arıqladı

Amerikada yaşayan 24 yaşlı Amber Rose 152 kilo ağırlığında idi. O, təyyarəyə minə bilmək üçün hər zaman iki yerin pulunu ödəyirdi. Bir gün heç tanımadığı adam ona "Siz neçə aylıq hamiləsiniz" sualını verdi və bununla da həyatı dəyişdi. Bu sualdan olduqca təsirlənən qadın sürətli şəkildə arıqlamağa başladı. 80 kilo vərdən və 8 min dollar qarşılığında da arıqlayandan sonra ortaya çıxan ekstra dəyişiklik hamını şoka saldı. Qadın özü yerli mediaya açıqlamasında bildirdi ki, "hamilə" sualı onun bütün həyatını dəyişib. Belə ki, həmin suala qədər insanların onu kök qadın kimi qəbul etməsinə öyrəşmişdi. Amma hamiləlik sualı ona olduqca pis təsir edib: "Ana olmağa hazırlaşan qadınlara müqəddəs varlıqlar kimi baxıram. Özüm də nə zəmansa elə olmaq istəyirəm. Amma hamilə olmadığım halda hamilə münasibəti görmək mənə heç də xoş gəlmədi".

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARIĞOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100